

Ціна: \$5.00

ГОТУЙСЬ

ЖУРНАЛ ПЛАСТОВОГО НОВАЦТВА

Появляється щомісяця. Річна передплата в усіх країнах — \$20.00
американських доларів.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ І АДМІНІСТРАЦІЇ:

HOTUYS MAGAZINE

2199 Bloor Street West, Toronto, Ontario, Canada — M6S 1N2

ЮНАК

ЖУРНАЛ ПЛАСТОВОГО ЮНАЦТВА

Появляється щомісяця. Річна передплата в усіх країнах — \$20.00
американських доларів.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

Mrs. Olha Kuzmowych, 221 Fire Island Ave., Babylon, N. Y. 11702, U.S.A.

АДРЕСА АДМІНІСТРАЦІЇ:

YUNAK MAGAZINE

2199 Bloor Street West, Toronto, Ontario, Canada — M6S 1N2

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ОРГАН ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ

І ІНФОРМАЦІЇ

PLASTOVY SHLIAKH

Адреса редактора: Wolodymyr Sohaniwskyj, 39 Hillcrest Dr., Toronto, Ont.

M6G 2E2
CANADA

~~ВЛАСНІСТЬ
ПЛАСТОВОЇ СТАНІЦІ
В ДИРОКІ~~

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ОРГАН
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

PLASTOVY SHLIAKH

Видає Головна Пластова Булава

Квартальник

Липень-вересень

ч. 74

July-September

Редакція:

Mr. W. Sochaniwskyj, 1045 Bloor Street West, Toronto, Ontario
M6H 1M4

Адміністрація: 2199 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6S 1N2
Tel.: (416) 769-7855

Редакційна Колегія:

Володимир Соханівський, Адольф Гладинович, Марко Горбач,
Тоня Горохович — технічний редактор

ЗМІСТ

надрукований на 3-ій сторінці обкладинки.

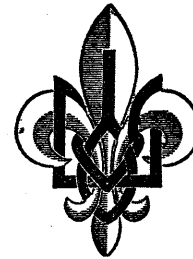
Статті підписані прізвищем, псевдонімом або ініціалами автора висловлюють погляди автора, які не завжди збігаються з думками редакції чи пластового проводу. Редакція застерігає собі право справляти мову, як теж часом скорочувати незамовлені надіслані статті та відсилати авторам до зміни ті листи чи дописи, які — на думку редакції — могли б бути для когось образливі.

Річна передплата: 20 дол. америнанських у всіх країнах

Просимо своєчасно повідомляти нас про зміну адреси.

Журнали, які повернуться не з вини адміністрації, висилатимемо вдруге на нову адресу тільки за доплатою одного долара від посилки.

PLASTOVY SHLIAKH — a Ukrainian Magazine,
2199 Bloor St. West, Toronto, Ontario, Canada — M6S 1N2

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ОРГАН
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ

Торонто, Канада

ч. 74

липень-вересень

Редакційна стаття

ВЛАСНІСТЬ
ПЛАСТОВОЇ СТАНЦІЇ
В ДИПРОІТІ

РІК 1985 — “РІК МОЛОДІ” — РІК НОВИХ НАДІЙ

Тут і там чуємо пригадки, що цей рік — це рік молодих. Така була постанова Об'єднаних Націй. Щоб здійснити мету Року Молоді, відбуваються доповіді, наради, дискусії, зустрічі молоді. Досить багато вже написано на тему характеристики сучасного молодого покоління, про його потреби, про його мораль, ідейне спрямування, проблеми, можливості розв'язки їх тощо. З того, що сказано і написано досі про проблеми молоді, маємо певні користі, але в основному вони не залишають по собі значніших слідів, не заспокоюють вповні потреб. Реальне життя має реальні вимоги і ніяке ідеалізування чи одноразова акція не дає бажаного висліді. Хвилеві блиски голосних фаерверків звичайно тануть у сутіні сучасного життя.

В загальному ми повинні бути вдячні Богові за ту молодь, що ми її маємо. Відносно високий відсоток молоді Пласту добре володіє українською мовою і вглиблюється у суть української культури, стає її творцем чи співтворцем, критиком чи її звичайним споживачем. Багато з них здобуває високу освіту, працює за професіями і при тому повільно прилучуються до діяльності нашої спільноти у різних ділянках. Освічена молодь творить свої власні, в більшості українські родини, де на це є пригожі обставини. Молоді снують свої власні мрії, які не дуже відбігають від мрій старшого покоління. Вони змалку приучувалися бути вирозумілими, до “старших”, бо “старші”

були також мудро виrozumілі до вибриків молодих, але також і стимулювали їх боротися й змагати до своїх власних сьогоднішніх цілей. В минулому наша молодь не раз виявляла здорову ініціативу в діяльності нашої спільноти, зокрема в Пласті. Були в минулому поважні помилки, але це не через непогамовані пориви молодих, а через молодечі пориви "немолодих". Це завдяки молоді в основному колись справа звільнення славного В. Мороза була успішною. Про Крутянських юнаків-героїв знають всі покоління. Кажуть, що молодь мала навіть позитивний вплив на Конгресі КУК, вплинула на деяке упорядкування дії провуду нашої спільноти в Канаді тощо. Це ж пластова молодь зі своїми виховниками так вчасно зрозуміла вагу Енциклопедії Українознавства, допомагала фінансово й морально. Енциклопедія тепер стала дійсністю. Це ж молодь так відразу відчула і сприйняла духа і дію шестидесятників та українських дисидентів в СССР. Це ж подивугідне тепер, що молодь з власної ініціативи присвячує так багато уваги намаганням повернутись до традиційно-глибоких релігійних практик у приватному і суспільному житті, що бачимо в дії "Українська Молодь Христові". Тобто наша молодь йде правильно християнським шляхом своїх попередників з тридцятих років під провудом Великого Митрополита Шептицького, а не якихось модних тут, тимчасових, більше чи менше популярних течій. Тут молодь не виявляє найменшого сумніву про потребу визнавати християнські принципи до ієрархії, до провуду українських Церков, як це інколи роблять сьогодні деякі наші середовища чи одиниці. Український християнізм у нас має понад тисячолітню традицію, а дехто навіть твердить, що ця традиція сягає апостольських часів. Справжній український християнізм є єдиним і незаступимим маяком українського народу — нації в мандрівці до Волі, до державности, не зважаючи на великі, тяжкі і трудні, тернисті барикади, які кладуть нам під ноги наші недруги у світі. Тільки Бог і змаг всього народу зможуть ті барикади усунути. Тому прислухаймося уважніше до голосу молоді і допомагаймо щиро їй у її ідейних змагах у висоти не тільки в Році Молоді, а завжди. (В.С.)

Ми і наш народ

Петро Саварин

ЛІКАРИ, СКВУ, УКРАЇНЦІ В КАНАДІ

(Кілька думок на З'їзді Українського Лікарського Товариства Північної Америки) Торонто, 30. 6. 1984

Дуже дякую д-рові Романові Цурковському за запрошення взяти участь у бенкеті з нагоди З'їзду Українського Лікарського Товариства Північної Америки й сказати кілька слів. Як пригадуєте, ми домовились, що я скажу дещо на тему СКВУ, а дещо про українців в Канаді загально.

Довідуючись, що я тепер головою СКВУ, люди часто мене питають: "А що таке то СКВУ?" А коли я відповім на це питання, мені ставлять ще одне: "А як вам іде?" На перше питання, яке є легке, я звичайно відповідаю так: СКВУ — це вільне демократичне об'єднання різних українських установ і організацій у різних державах вільного світу, яких членство не лише хоче зберегти й розвивати своє українство, але й допомогти Україні відзискати свою втрачену державність. Це не якесь політичне тіло, у стислім того слова значенні, а громадське об'єднання повноправних громадян різних держав, США, Канади, Великобританії, Австралії, Німеччини, Франції, Аргентини, Бразилії і ін., що беруть повну участь у житті своїх держав, але водночас зацікавлені у своїй українській спадщині, мові, культурі тощо, як і долі України, з якої вони чи їхні предки вийшли у світ.

І хоча моя відповідь ні не вичерпна, ні не точна, але звичайно вона задовольє, а мені дає змогу сказати ще дещо про українські справи: нашу історію, культуру, мову, церкви, кінчаючи свої пояснення заввагами про російську комуністичну імперію. Про українську проблему я згадую частенько навіть тоді, коли я виступаю як канцлер університету, наприклад, складаю привіт, відкриваю чи закриваю якусь конференцію. Ось приклад: місяць тому на нашій університеті відбувалася

ювілейна конференція "З'єднаної церкви" (Юнайтед Чирч) Західної Канади. Вітаючи конференцію від університету, я сказав, що під сучасну пору яких 15% українців Канади належить до їхньої Церкви і просив учасників подумати не лише над своєю Церквою, але й долею поневолених Церков, зокрема української Церкви під ярмом російської комуністичної імперії. "Ви тут вільно збираєтесь, вільно дискутуєте, вільно молитесь, а за залізною куртиною — за віру в Бога засилають на заслання, не можна ходити до церкви (якщо ще десь яка лишилася), бо тисячі їх зруйновано! Не можна збиратись! За них пам'ятайте, за них помоліться!" — сказав я.

Хоч живемо тепер в часи блискавичної комунікації у світовому вимірі, я завважую, що інформування наших співгромадян про українську справу не дається легко. Залізна куртина робить своє, а терор, страх допомагають. Коли ж мова про нас, то кожний народ, кожна організація, кожна людина зацікавлена в першу чергу собою, своїми інтересами. А проте, перестати, як ми часто кажемо, "голосити правду про Україну" було б фатальним. І ми повинні це робити скрізь і завжди, при всякій найменшій нагоді. Питання тільки, як?

На мою думку, найкраще це робитимемо, коли будемо свідомо і добровільно жити не лише в нашому вужчому українському, але й в широкому світі, коли будемо не лише добрими українцями, але й добрими канадцами, американцями. Ми можемо зберігати своє українство і передавати його нашим нащадкам, коли будемо брати участь в українському житті, а водночас придбаємо приятелів для української справи, коли будемо брати участь у житті тієї країни, в якій живемо. В країнах, у яких живемо, найбільшу роллю грає реальність. Теорії, філософування, говорення, резолюції — звичайно не ціняться. Тут у кожний день, кожну годину, кожну хвилину — йде змаг за конкретне життя. А проте, і нас вислухають, якщо ми щось значимо, щось робимо, чимсь окремим відзначаємось. І чим вищу освіту, чим вищі становища здобудемо, чим більше чимсь відзначимось — тим більше нам повірять, коли будемо говорити про Україну, тим більше хісна принесемо українській справі. Взагалі, як сказав колись якийсь мудрець — "якщо хочеш, щоб твої сни здійснилися, прокинься".

В житті можна бути або активними, або пасивними, негативними або позитивними, конструктивними. А в країнах, в яких живемо, можемо жити як повноправні громадяни або як громадяни другої класи, асимілюватися чи інтегруватися лише, тримаючись міцно свого коріння, бути гордими на своє походження — або його соромитися, йти крізь життя з почуттям меншевартості. Кожний-кожна вибирає собі свій "статус" сам чи сама; і своїм дітям навіть. Як всі ми знаємо, є будівничі, архітекти, але є й матеріали, є продуценти — і споживачі, зорганізовані й аморфна незорганізована маса. "Все залежить", всі собі вибирають, доля кожного в найбільшій мірі в його чи її руках.

Але повернімось до другого питання, яке мені тепер часто ставлять: "А як тобі йде?" На це питання я відразу відповідаю: "Добре! Знаменито!" І правду кажу. Бо й справді: бюро в Торонті працює справно, враховуючи, samozрозуміло, наші фінансові й людські спроможності. Засідання — теж відбуваються регулярно — досі відбулося три засідання Президії (два в Торонті, а одне в Нью-Йорку). Відбулося теж кілька робочих засідань, під проводом пана Кирилока, першого заступника в Президії. На цих засіданнях члени Президії звітують, кожний(а) за свій відділ, заслухують звіти різних комісій при СКВУ, дискутують над поточними проблемами, думають, що робити в майбутньому тощо.

Гроші? — Я волів би на це питання не відповідати! Але — відповідь: гроші — теж потрохи приходять, хоча сумніваюся, чи за рік прийде стільки, щоб: могли найняти керівника бюро; щоб могли видати матеріали трьох останніх конгресів; щоб заангажувати бодай одну людину для праці в Нью-Йорку при ООН; щоб заангажувати людину, яка б займалася зв'язками, пресою та інформаціями, а зокрема "Вісником"; щоб заангажувати людину, яка могла б координувати працю комісії СКВУ, чи хоч би подбати про збірку фондів на діяльність СКВУ.

А що ж про себе? — питаєте. Про себе скажу тільки, що я зовсім добре почувуюся на своєму пості. Пишу листи, відповідаю на них (маю одну машинку в бюрі, а одну вдома і нераз аж пальці болять!), телефоную, роз'їжджаю, промовляю, складаю привіти! Мирон Барабаш, ген. секретар, Леонід Філь, фін. секретар і Василь Кирилок, заступник — чудові люди,

і мені приємно з ними працювати. З ними я в постійному контакті, особистім і телефонічним, маю теж добрі зв'язки з Ієрархами та іншими членами Президії і Секретаріату. А найголовніше: є між нами довір'я і гарне, приязне відношення в Президії і Секретаріаті. Як всі ви знаєте, я не належу до жадної української партії, але я їй не хотів, як дехто мені радив на конгресі, "відполітизувати Президію" СКВУ. Біда не в тім, що в нас є різні партії, а в тім, що вони не вміють чи не хочуть "в мандрівці до Великої Мети" зі собою співпрацювати. Ними часто керують особисті амбіції, упередження чи навіть задрість. А найбільше лихо, на мою думку, в тім, що ми українці взагалі, хоча вже живемо в демократичних вільних державах, але досі тої демократії, тої волі, тої зрізничкованости не вміємо застосувати в практиці, в стосунках між собою, гриземось і сваримось між собою, поборюємо одні одних замість одні одним допомагати, починаємо від "проти" замість від "за". Особисто, якщо я не можу комусь чи в якійсь справі допомогти, то я бодай не буду ніколи шкодити. У великім народі, а ми без сумніву таким є, є місце на всіх і на все, на всі тони, всі кольори, всі філософії, а найважливіше — є що робити.

Мої реляції на тему СКВУ закінчу зверненням до Вас: допоможіть нам у праці! Так багато треба зробити, так багато можна зробити! А все, що треба, то ресурсів людських (людей), ресурсів матеріальних (фондів) і доброї братньої волі!

А тепер дозвольте сказати дещо на тему нашої спільноти в Канаді, та й взагалі у вільному світі й на тему професіоналістів, — а лікарів зокрема. Я — непоправний оптиміст, коли йдеться про українство і українців. Для мене Україна — це ріка, яка пливе у вічність, і струму якої не зупинять ні наші вороги, ні ті з нас, які не виконують супроти України своїх обов'язків. Яюсь у якийсь спосіб вона буде жити так, як і жила досі, бо має три передумови: велику територію, велику культуру і великий з почуттям окремішности народ. Хотілося б лише, щоб жила вона краще, щоб жила вона вільно, щоб жила вона самостійним господарем на власній землі.

Кілька десятків років тому в українській книгарні в Едмонтоні випадково попала мені в руки мала об'ємом книжка д-ра Юрія Липи "Призначення України". Це друге незмінене видання книгарні "Говерля" в Нью-Йорку. В передмові вида-

вель так пише про автора книжки: "Д-р Юрій Липа, син лікаря д-ра Івана Липи, відомого українського діяча та письменника, поет, письменник, публіцист, лікар і водночас воїн УПА, прийшов на світ 1900 року. А вже 1945 року крайове підпільне видання журналу "Ідея і чин", в ч. 9, в статті п. з. "Впали на полі хвали", повідомило коротко, що "д-р Юрій Липа, визначний публіцист і письменник, лікар УПА, згинув героїською смертю в бою з большевиками". Кінець цитати. Відійшов від нас в повному розквіті свого плідного життя, проживши всього 44 роки. Але його дух і ідея, за яку віддав своє життя, житиме довго в серцях і душах сучасних і майбутніх поколінь української нації.

Ця книжка — стала одною з моїх улюблених книжок, а ця людина, д-р Юрій Липа, зразком до наслідування. Д-р Юрій Липа це не лише лікар, але й людина-професіоналіст, який поруч своєї професії, жив ще й життям іншим, служив своїй спільноті, а в потребі — вмів віддати за свій народ своє життя. Це замало бути лише й тільки професіоналістом! Мистецтво в тім, щоб поруч професії — прямувати до якоїсь цілі, щось робити "екстра", мати ідею в житті. Спільнота не може жити самим хлібом. Вона потребує поживи і для духа, а хто має їй ту поживу дати як не ті, які мають подостатком хліба?

Я говорив недавно на золотому ювілеї громадської праці д-р Марусі Бек в Детройті. Я підкреслював її працьовитість, її ідейність і її однакову любов для двох батьківщин: США, де вона народилася, і України, з якої вийшли її батьки. Але я пробував пояснити теж важність еліти в народі, роллю еліти і що таке еліта взагалі. Я не буду повторяти того, що я там сказав, але подам лише, що народ без еліти — це так як страва без солі, як хліб без дріжджів. Інтелігенція, професія, дипломи — не мають нічого спільного з елітою. І немає еліти як кляси, але є люди еліти, з усіх середовищ, з усіх кляс, з усіх професій чи фахів. Елітарність — в готовості служити народові, в праці, посвяті, жертвенності для того народу, елітарність у рішенні давати провід народові. Звичайний робітник належить до еліти, коли він служить своїй спільноті, щось для неї робить поза своєю працею на хліб насущний. Хто сумнівається, що Лех Валенса, звичайний електрик, належить до еліти? А з другого боку, хто повірить, що лікар-професіонал,

який тільки дбає про своїх пацієнтів і бездоганно виконує свою професію, може себе зараховувати до еліти? Мій дід казав, що це Бог лікує, а лікарі тільки йому допомагають! Я не знаю, чи він мав рацію, але коли я погляну на лікарів типу д-ра Юрія Липи, я схильний вірити, що так. А тимчасом народ потребує ліку не тільки на своє тіло, але й на душу. А тимчасом нас подеколи кортить закликати на повний голос: "Лікарі, вилікуйте себе". Я не звертаюся до тих, які — діють, які поруч своїх пацієнтів, дбають і про потреби своєї спільноти. Я звертаюся до тих, які нічого не знають, тільки пацієнтів, і своє власне, добре, вигідне життя, до членів всіх професій, всіх фахів, всіх станів: до науковців, адвокатів, інженерів, архітектів, до учителів, економістів, промисловців, професорів і т. д., і т. п., всіх, що мають вищу освіту і мають всі дані, щоб послужити своєму народові, а не служать, всіх, яким чуже слово "посвята", "обов'язок", "вірність".

У Канаді, якщо попрацювати, можна здобути все, чого тільки хто захоче: освіту, майно, становища, політичні впливи. І можна бути собою, без огляду на те, якої ви національності, раси, релігії, яких переконань! У Канаді, так як і в США, можна асимілюватися, або — держатись свого національного коріння і тільки інтегруватися так, як д-р Маруся Бек, стояти твердо ногами в двох світах. А все таки я скажу, що Канада нічого нам не винна, перефразовуючи вислів "Новбоді овн ю е лівінг". Українці змагаються в Канаді не лише за своє біологічне існування, національне, релігійне, але й за розвиток своєї культури, мови, свого церковного, суспільного життя, але Канада — ще раз кажу — не має обов'язку нас духово годувати, вона дає нам тільки нагоду. Бо що таке багатокультурність і багатомовність, як не нагода? Тільки нагода! Тільки — теорія, яку треба самим увести в дію, в життя.

Недавно всі ми дивилися, як вибирали провідника ліберальної партії. Чи був між кандидатами хтось із нашої крові й кости, а якщо не було, то кого винуватити як не самих себе? Чей же вже раз ми мали свого кандидата, Михайла Старчевського, значить, є навіть прецедент. Зрештою, якщо не на провідників партії, то чому б не на послів? На тарілці ніхто нам ніколи рівності не піднесе! "Любиш життя? — то не марнуй часу, бо це матеріал, з якого якраз складається життя", — казав колись Френклін. А я скажу: все, що нам належиться

в Канаді — це нагода, нагода — здобути найвищу освіту, нагода здобути найвище в державі становище в політиці, науці, адміністрації, мистецтві чи комунікації.

Деякі з нас, зокрема консерватисти, можуть зі застереженням ставитися до колишнього провідника й першого міністра Канади П'єра Трудо, але ніхто не заперечить, що він зробив для канадців французького походження більше, ніж усі його попередники. Це він привів до того, що ми нарешті можемо сказати, що канадці англосаксонського походження і канадці французького походження — нарешті більш-менш рівні. Але як з т. зв. "третьою силою"? Як з "іншими"? за права й рівність яких змагалися і змагаються такі як Михайло Лучкович, Павло Юзик, Манолій Лупул, і чимало інших, що мали відвагу сказати, що в них, крім Канади, є ще одна батьківщина, яку вони теж люблять?

Я знаю одне: в ліберальній партії вже є рівність, а консервативна партія — обіцяє рівність для всіх також, але я все одно кажу: всяку рівність можна здобути тільки тяжкою і послідовною працею. І що за ту рівність треба постійно змагатися, як народові, так і еліті, на якій лежить обов'язок ту рівність для свого народу здобути. За часів маєї бабуні життєвий стандарт мірявся консупцією мила і цукру, теж рівнем освіти. Чим зміряємо стандарт життя тепер? Тепер, коли вже маємо досить мила і не вживаємо цукру, бо лікарі кажуть, що це шкодить? Подумаймо!

Пані і панове! Спільнота мусить чимсь жити, мусить мати якусь мету, якусь ідею, і саме освічені професійні люди — повинні дати їй те, що потрібне, і духа, і провід, і мету! А зокрема — лікарі, що можуть гордитися такими, як убієнний на полі слави д-р Юрій Липа. Еліти треба, посвяти, праці, жертвенности, на кожному відтинку життя в Канаді: в політиці, в науці, в мистецтві, в адміністрації, в професіях. В церкві св. Івана Хрестителя в Детройті два тижні тому після Служби Божої якась добра душа дала на панахиду за св. п. Дмитра Микитюка з Вінніпегу. Згадавши, скільки Дмитро Микитюк оставив майна на добрі цілі, згадавши, що це він уфундував видання "Історії Українського Війська" і т. д., я сказав собі: "Мир добрій душі твоєї, Дмитре, Ти член нашої еліти в Канаді! Хай земля буде Тобі легкою". Де лікарі — провідники

наших організацій, світських чи церковних, точніше — чому так мало їх? Чей же навіть Біблія каже, що ті, що більше дістають, повинні більше давати! Лікарі мають велике довір'я народу, великі впливи і все чого треба — для їхнього прикладу! Нічого нам під сучасну пору не треба більше, як внутрішнього миру, і єдності, і солідарності, і жертвенності! Ваше товариство може багато допомогти, щоб їх досягнути!

Дозвольте закінчити — загадкою. Яка різниця між вікном і дзеркалом? Крізь вікно — можна бачити цілий світ, а додайте трошки срібла і будете мати — дзеркало, в яким будете бачити тільки себе! Пані і панове! Дивімся у вікно, не в дзеркало, а побачимо — потреби наших братів і сестер тут в Канаді і там на рідних землях!

Володимир Боллобаш

ПЕРЕЖИВАННЯ БУТТЯ НАЦІЇ УКРАЇНСЬКИМИ ДИСИДЕНТАМИ

(Міркування О. Бердника у творі "Свята Україна")

*Народ мій є! Народ мій завжди буде!
Ніхто не перекрыслить мій народ!*

Василь Симоненко

Думки В. Симоненка про вічність і незнищимість українського народу межують і переплітаються з аналогічними спостереженнями й думками І. Дзюби, В. Чорновола, Є. Сверстюка, М. Руденка, О. Бердника та багатьох інших борців, інтелектуалістів і літераторів українського національного дисидентського руху. О. Бердник у творі "Свята Україна" віддзеркалює у стислій лаконічній формі думки, що нуртують серед українського народу, та кидає жмут своїх філософських рефлексій про екзистенціальну проблематику нації на її теперішньому етапі боротьби за своє національне "я".

Сфера поняття "нація" концепційно й феноменологічно, за Бердником, охоплює протоісторичний та історичний період існування народу й його культурологічну творчість упродовж всієї її соціальної еволюції.

"Ти вища, духовна Матір-Нація, Рідний Край, Народ. — Таємнича Сутність Буття, Незрима Індивідуальність, котра крізь серця і душі плінних дітей своїх несе з правіку до безмірности променисті скарби Слова, Творчости, Праці, Шукань, Подвигів, Пізнання, Любов".¹

До змісту поняття "нація" Бердник відносить почуття національності, населену народом територію, любов до рідного слова і скарбів духової спадкоємности, що включає народню словесність, філософію, легенди, казки, перекази, мітологію, традиції й культуру. Феноменологічно, зміст розуміння нації включає ступінь національної свідомости, індивідуальність і таємничість її буття.

Історія народу, як і буття людини, знаходяться в постійному динамічному процесі, внаслідок чого змінюється зовнішня форма їхнього буття. У висліді від'ємних історичних зумовленостей, підступних домовлень і відкритого насильства, Україна стала жертвою імперіалістичних завоювань. Окупанти ставили собі за завдання здеформувати самосвідомість народу, обездуховити її та спрямувати обкрадену душу народу на послуги окупантів.

"Демонічна реальність хоче спрямувати нашу свідомість на зовнішнє, плінне й ілюзорне, щоб переконати нас в необов'язковості рідного, народного, історично-традиційного, а отже — кинути в хвилі небуття й забуття".²

Очевидно, демонічна реальність — це рафінована система московського насильства, завданням якого позбавити Україну її ідентичности, феноменальности, суттєвої автентичности та самопідметности. Остаточною метою такої нівеляційної політики є зацепити на український організм чужі йому ідеї і ідеали як рідні та створити в ньому онтологічне почуття про "загубленість" і "неіснуючість" української нації.

Національний дух народу, устремління до колективного самозбереження та повсякчасна готовість ставити чого напаникові були завжди визначальними чинниками у відстоюванні своєї суверенности.

"Ось чому ворожі сили всіх віків хотіли одняти від Тебе головне — творчу суть національного духу і обмежити твій вияв лише зовнішніми лаштунками суспільної комедії".³

Становлення національного духа й національної свідомости тісно пов'язані з рідною землею, культурною творчістю, релігією народу й поступальною ідеологією провідних особистостей. Прадідівська земля містично впливає на морфологію патріотичних почувань людини та формує в неї тісне пов'язання з землею. Хоч темрява намагається зруйнувати національне почуття українського народу й його свята святих, однак такого добитись не в стані жодна сила. Вони заховані в глибинах душ народу й недоступні для нівеляції ворогом. Бердник запитує і стверджує: "Невже так важко збагнути, що твердиня Матері-України . . . в духові її Синів та Дочок".⁴

Саморозкриття духового світу людини слід вважати найхарактеристичнішою й найістотною властивістю її буття. Але без моральної свободи людини не може проявити своєї неповторності. Деякі не видержують тиску терору і йдуть на компроміси з ворогом. Але трибунал совісти найбезпосередніше і найпекучіше ставить людину перед судом самої себе. "Пекуче сонце Совісти пробуджує нас до розкриття внутрішнього світу Душі".⁵ В цій душі "Стільки чарівних дарунків: Самосвідомість, Слово, Мисль, Чуття, Творчість, Любов, Пізнання".⁶ Самосвідомість це осередок духових актів, в якому всі лінії сприймання й осмислювання сприйнятого перетинаються й зосереджуються в феноменальному "я"; почуття національного "я" теж переживається тим же центром. Слово це світло, думка, засіб міжлюдської комунікації й розкривання свого світу. Мисль — духовий утівар думки й формування ідеалів. Чуття — здатність сприймати світ в його різноманітності. Творчість — ушляхетнення природи й творення культури. Любов — почуття глибокої відданості й шанування людини людиною. Пізнання — унікальна властивість людини розуміти своє буття у взаємопов'язаності до світу.

Людина є здиференційованим буттям з мовного, національного, культурного, релігійного погляду. За Шелером, вона охарактеризовується атрибутами унікальності, персональності, феноменальності й неповторності. Кожен народ і кожна нація під сонцем ознаменовується тими самими неповторними властивостями. Проте режимна псевдофілософія проголошує, що нації й народи мають зникнути й засимілюватися в єдиному людстві, в єдиній універсальній спільноті. "Це ошуканство і брехня. Метод Природи не нівеляція, а розмаїтність і щедра багатогранність... Єдність розмаїтості — пензель Божого Творця".⁷ Бердник запитує, чому мають зникнути нації й народи, коли вони є носіями й творцями історії? Адже людина є історичним буттям і пов'язана насамперед з історією свого народу, його традицією, мовою, культурою. Вона є трансформатором і естафетою духу нації для живучих і прийдешніх поколінь. Знищити все те, що залишиться? "Залишиться все те автентичне штучним, то що останеться? "Залишиться жадібна, хитра, підступна, зрадлива, чавкаюча, тремтяча за свою мізерну плоть, істота, котра не відає, хто вона, звідки і навіщо. Залишиться тіньове буття, яке краще назвати Небуттям".⁸

Наш вік це вік вирішальної битви між імперським псевдопатріотизмом і національним справжнім патріотизмом. Бо-

ротьба ведеться за душу людини, її живий дух, за зміст її духового обличчя й буття, за традиційні вартості, що завжди були й є інтегральним компонентом соціального життя людини. І "Слуги темряви знають, що досягти своїх цілей руйнування, визискування та панування вони можуть лише тоді, коли змінять природне — штучним; духове — функціональним, рідне чужим".⁹ Однак надаремно силкується темрява. Те, що не відповідає природі, не буде і не може бути прийняте природою. Принесення кривавих ідей і злого насіння з чужого поля не може дати плодів на ґрунті українського живого тіла. А навіть: "Хто зречеться Рідної Матері, — той уже не буде сином жодної матері. Він стає ЗРАДНИКОМ — навіки, на всі епохи і світи".¹⁰

Національність це універсальний, найтриваліший і найглибинніший фактор в ідентифікації людини. Нема абстрактної національності, як нема абстрактного дерева, птаха, тварини. Є дуб, орел, чи тигр. "Абстрактної людини нема; нема абстрактної мови, культури, танцю. Є українець, француз..., росіянин. Є жива Мова-Логос, передана нам нескінченними потоками прапрадідів та праматерів. Вона клекоче в наших душах, вимагаючи невичерпного розкриття".¹¹

В осередок пізнавальних питань двадцятого сторіччя Бердник ставить питання: що таке нація? Він запитує себе, чи нація є випадковим агрегатом людей, чи своєрідним конгломератом всякої збиранини, чи живим і пульсуючим організмом у космосі. Треба додати, що питанням про сутність нації куди глибше займаються мислителі поневолених народів, ніж представники імперських народів, і що володіють суверенно. Заступаючи погляд сучасної націології, Бердник висловлює поглиблену думку про пізнання сутності нації. Він каже: "Ми українці стверджуємо: НАЦІЯ, НАРОД це НЕПОВТОРНІЙ ЖИВИЙ ДУХ БУТТЯ, який дає кожній індивідуальності проявити свою суть в слові, дії, почутті, любові, в подвигу, в пізнанні, в духові всеохоплення".¹²

М. Шелер і Н. Гартман заступають погляд, що дух не завжди домінує над психічними осередками, пов'язаними з вітальними імпульсами й гедоністичними потребами індивіда. Духові акти можуть уступати інстинктивним прямуманням, і останні можуть спрямувати поведінку людини по лінії меншого опору. Але буття це постійний процес становлення, динамічне саморозкривання і водночас внутрішній змаг протиставних сил, що змінно змагаються за оволодіння настанов і постави людини. Коли людина виявляє подвижницьку відданість справі покращання долі народу, і дух набуває владарного, самовідданого

піднесення, відштовхуючи сили ендотимної підвалини. Процес перетворення людини це водночас становлення нової людини, внутрішньо невіддільної, духово суверенної. "І коли ти так народився, і відчуєш в собі ВЛАДУ ДУХУ, тоді "проблеми" і держання відпадуть, як жовте листя з дерева восени.

І ти побачиш, що СВЯТА УКРАЇНА — єдина реальність, яка дає можливість по-справжньому жити, мислити, діяти... Тоді ти не підеш на компроміси з совістю, не принижуватимешся перед псевдосилою, яка завтра лопне, як мильна бульбашка".¹³

Український народ знову відважно підносить прапор Святої України. Народилася політична думка і кристалізується філософська рефлексія; національна самосвідомість поширюється горизонтально й підноситься щаблями вертикально. Культурні цінності минулого, які темрява вважала мертвими, воскресають і захоплюють народ своєю чарівністю й автентичністю. Найкращі Сини народу високо піднесли прапор боротьби за права народу плюють на темряву та її підступи. Психічні й фізичні страждання лише підносять ступінь одержимості й рішеності. Народ не боїться в'язниць і концтаборів, бо: "Всі наші в'язниці не здатні вбити пробудженого духа".¹⁴ Ти пробудився і пишеш своїм життям Книгу Буття Святої України-Республіки Духу".¹⁵

Прийдешній розвал імперії наближається невідхильно. "Така епоха гряде! Вона готувалася легіонами героїв, матерів, трударів, творців, шукачів неувяного. Вона дремає в лоні наших душ — в Лоні Матері-України, в Лонах Дружніх Народів".¹⁵

¹ Бердник О., Свята Україна, "Смолоспин", Балтімор, 1980, с. 15

² там же, с. 24

³ там же, с. 39

⁴ там же, с. 24

⁵ там же, с. 25

⁶ там же, с. 25

⁷ там же, с. 26

⁸ там же, с. 26

⁹ там же, с. 26

¹⁰ там же, с. 26

¹¹ там же, с. 28

¹² там же, с. 28

¹³ там же, с. 34

¹⁴ там же, с. 31

¹⁵ там же, с. 16

Коли ти бачиш зруйноване діло цілого свого життя і можеш без слів взятися будувати його наново, або за одним ударом стратити сотню разів виграну партію без жодного зворушення та одного зідхання — тоді ти людиною став. (Е. Кіплінг).

ВЛАСНІСТЬ
ПЛАСТОВОЇ СТАНЦІ
В ДІТРОЙТІ

Д-р В. Соханівський

"ДУХОВІСТЬ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ"

Оце назва книжки отця Степана Ярмуса. Вона чепурна виглядом, у твердій і гарно оформленій обкладинці, 226 сторінок друку, та з цікавою вищою стиллю передмовою д-ра Юрія Мулик-Луцика. Вийшла накладом Т-ва Волинь з рамени Інституту Дослідів Волині ч 51, Вінніпег, 1983 р. Вона присвячена 1000-річчю удержавлення християнства Руссю-Україною.

Коли я завважив коротке повідомлення у пресі, що вона появилася в 1983 р., — то без особливої надуми, я її собі замовив, бо тематика мене вже давно цікавила. Тут спробую висловити свої думки про неї так щиро, як щиро на це може собі дозволити "пересічний мирянин". Дотепер у пресі під рукою, я не завважив рецензії експертів. Заздалегідь скажу, що вона мені подобається не тільки тематикою. Вона у першій мірі йде ниткою моїх переконань, бож переконливо "відвізантіязувала" дещо нашу настирливу, майже рабську, чи навіть у декого принизливу прив'язаність до чогось так чужого, як чужим українцеві може бути Візантія і візантизм. Тут я аж ніяк не пробую злегковажити чи применшити візантійську архітектуру, її стиль, зокрема її пишне мистецтво тощо. Інколи мене дивували в чужій пресі, загалом у літературі такі принизливі вислови як наприклад "візантійське мислення" чи діяння. У словнику під рукою є різні властиві значення, а на кінці є ще одне пояснення слова "візантійське", а це: "комплікейтед енд клендестайн, фул оф інтригс" — себто скмпліковане і таємниче та повне інтриг. Побачивши це у словнику, мене інколи дивує, чому у нас дехто з православних чи католиків, так сильно підкреслює і любитьсь цим візантизмом, применшуючи при тому своє рідне і національне. Візантія ж не існує вже понад 500 років! Інколи виглядає, що візантизм є ніби важливіший ніж саме християнство. Шановний Автор книжки дуже влучно і переконливо говорить, що певна українська духовість існувала й була навіть вищого калібру ще перед конкретними впливами Візантії у зв'язку з прийняттям звідтам християнської віри. В очах Візантії ми були поганями, а можливо в очах старовинного Риму варварами.

Подобається мені авторова об'єктивність і щирість. Тому, на мою думку мудро роблять українські католики, що назива-

ють свою Церкву просто Українська Католицька Церква, бо чи ж є ще інші українські католицькі церкви? Слово "помісність" на мою скромну думку нічого нового не додає, хіба що для когось не вистачає сказати масло, він ще додає "масло масляне". Жалую, що немає однієї Української Православної Церкви. Про ці речі треба спокійно говорити і виговоритись. Зчасом люди зрозуміють потребу єдності. Коли в нас хтось говорить об'єктивно про візантизм без якогось особливішого п'єтизму, то йому роблять закид, що дана людина є за Римом, тим самим за західною культурою у відрізненні від Візантії, бо Візантія є виявом Сходу і східної духовості, а східня духовість — це українська духовість, бо все інше то Рим, латинізм, Захід, а Захід це в крайньому випадку польонізм, який "в'ївся" нам досить у нашу шкіру тощо. Мусимо, отже, погодитись, що тут існує великий, трудний і назвичайно шкідливий пересуд, тобто настирливе упередження, мовляв, східне є гарне, бо це наша така духовість, а західне — це погане, це ж Рим, це Нерон, це... Коли глянути до книг історії культури світу, то з легкістю можна завважити ствердження, що колискою західної культури є старинна Греція разом з її Аристотелем, Плятоном, Сакратом та іншими великими творцями. Східні культури це все на схід від Греції — це Мала Азія, Індія, Китай тощо. Оце є справжні культури Сходу. Отже грек, ремлянин чи українець — всі належать до культури Заходу. Колись могутній Римській імперії захотілося поділити її на Східню і Західню частини для кращої адміністрації. І власне східню частину з містом Візантією названо Візантією, а західній залишено назву Римської. Звідси і походять ці назви і розподіл на схід і захід. З цього ж Сходу ми прийняли християнство, його обряд, форму і зміст. Тут мусіло бути щось особливо позитивне в цьому обряді, що наші предки прийняли його, а не римський чи латинський. Автор натякає, що східній обряд давав більшу свободу мирянам виявити свою віру у свій спосіб. Це є дуже правдоподібне, бо наші предки відразу українізували християнство та не йшли точно за приписами грецько-візантійськими, а йшли з духом св. Євангелії. Тут навіть ствердження Автора, що наші предки прийняли Святу Православну Віру не є аж такою пересадою для українських католиків, бо на Св. Літургії згадується: "І вас православних християн...". Можна сподіватися, що зчасом наші історики дійдуть до якогось конкретного висновку про цю проблему. Тому немає особливих причин, на мою думку, любити чи ненавидіти Царгород, який звав себе, чомусь "Другим Римом", чи просто Римом, бо він був, і остався Римом. Зате підсилено і яскраво перебрал

всі найпоганіші традиції "таємничості й інтриг" "третій Рим" — Москва, знищуючи всі вітки українського християнства. Схід і Захід дав великий вклад у скарбницю світової культури. Римляни мали свого Нерона, а візантійці чи ж не осліпили 10,000 болгарів? Автор книжки не симпатизує ні Римові, ні Заходові. З перспективи віків сумлінний дослідник чи обсерватор може з легкістю завважити справжній і сталий здобуток одних чи других, глянувши тільки оком на справжній стан спільнот країн Сходу і Заходу. Навіть наш Шевченко не згадував ніяких законів Візантії чи Сходу, а прагнув законів Вашингтона. Він же ж наш геній. Ця справа вимагає додаткових і спокійних студій. Без сумніву назв Східної і Західної Церкви ми не змінимо і цього не треба, хіба, що колись таки дійде до справжнього об'єднання, станеться чудо і "буде один пастир і одне стадо", як цього вимагав Христос. Тому, що це майже неможливо заперечити, що наша духовість є східною, бо так нам всі говорять, але, однак, можна відважитися і пробувати твердити, що вона є специфічно українською з великим впливом східної. А тому, що наш народ глядів на життя з відкритими очима, — то сприймав також дещо з впливів Заходу і на це є докази.

Зміст книжки є не тільки цікавий, він є надзвичайно корисний для всіх, навіть для людей непривиклих до таких тем. Стиль книжки є науково-популярний, стимулюючий інтелектуально, для декого позитивно-провокативний, оригінальний, хоч бажалося б, щоб панотець використав був ширшу літературу на тему української духовості. На мою думку, ця книжка є дуже потрібна і актуальна під сучасну пору, а до того вона й була присвячена Ювілею 1000-чя християнства України. Її повинні студіювати всі, а особливо молодь, студентство, вищі курси українознавства та по університетах. Автор характеризує нашу духовість як православну і східню та каже, що нашу дохристиянську релігію Візантія називала поганською, а св. п. Митрополит Іляріон називає її "старою українською вірою", яка в дійсності була морально дуже завансованою і куди кращою, оцінюючи по людських поступках чи поведінці від навіть вже християнської Візантії. Українці здавна містики, поети, довірливі й цінителі авторитетів. Релігійність їх проста, щира й безпосередня. Наші предки мали "високу свідомість внутрішньої гідності". Лицарськість, Святославове "Іду на ви", погідність, спокійна вдача, гостинність. Навіть у дохристиянських часах знана була добродушність, людяна вдача, високого рівня різдвяні, богоявленські та пасхальні традиції, обрядові дії, пісні, страви тощо. Високі почуття правди, справедливості й милости, гуманність Руської Правди (збірки законів).

Щоб краще зрозуміти суть книжки, варто застановитись над поняттям духовости, і що автор під цим розуміє. Він пише: "... в поняття і контекст духовости входить уся ця свідомо активність людського духа, яка веде і підносить людину до ідеалу добра, — до того, що її облагороднює ... інакше можна сказати що, в духовість людини входить активність розуму, серця і духа." Або й ще: "на духовість людини складається та її активність, яка виринає із спонук Віри, Надії й Любови", її поведінка, її світогляд — духовна культура". Як видно це не є легкою справою подати дефініцію духовости. Тут мені пригадується вислів одного соціолога про культуру. Він сказав, що культура це людські "філінг, тінкінг енд бігевйор", себто тип людського почування чи відчування, думання і поведінки. Німці мають цікаві вислови, як наприклад — "Фолькгайт, Фольксзеле", Гайст дер Націон", "Фолксхарактер", у англійців на це назва — "Нешенел характер" — тобто національна психіка одиниць, що віддзеркалюється у мові, літературі, судівництві, у всій культурі народу. Духовість народу краще видно, коли глядіти на неї з історичної перспективи і життя народу. Монтеске каже: "... на людство діють різні впливи: клімат, релігія, тип урядів, існуючі моральні вартості. І так саме постає духовність нації." Тут також мають вплив течії різних політичних напрямків у житті народу, його історіографія, література, дискусії про філософію, закони тощо. Без знання мови даного народу майже неможливо пізнати духовість народу.

В книжці є в більшості тільки позитиви української духовости, бо отець Ярмусь бажає, можливо, підсилити морально, додати сили, віри й охоти до боротьби, наснажує нас волею перетривати тяжкі й трагічні часи нашої історії. Він бажає, щоб ми бадьоро і в піднесенні духа величньо відзначили наш славний Ювілей 1000-річчя. На мою скромну думку, варто також знати й усвідомити наші негативи, щоб їх усунути, якщо це є можливе, щоб остаточно наш нарід зумів піднятися на вищий, державницький рівень. Ми всі мислячі люди у щоденному житті є свідомі певних браків нашої духовости, ми про це говоримо, дискутуємо та інколи проклинаємо, обсервуючи навіть наше сучасне суспільне життя у вільних країнах світу. Наприклад у працях Слуги Божого Митрополита Шептицького є так багато натяків про духовість нашого народу. Він, між іншим згадував, що українцям бракує САМОКРИТИЦИЗМУ, а це тому, що ми належали ментальністю до Сходу, який відзначається ментальністю мас, — безкритичністю мас, бракує індивідуальностей, які можуть піднятися понад питоменності мас. Там є щось пасивне.

В іншому місці він каже: "В нашій спільноті трапляються найчастіше гріхи обмови, обсуджування, гріхи сварки, ненависти. Гріхи нарікання, гріхи неправди". В іншому місці Великий Митрополит писав: "Думаю, що в нашому народі є загальний брак ношенні до українського народу". Із позитивних поглядів про ясного і твердого поняття закону". "Це вплив" — писав він — "наслідком поневолення довгих літ неволі, — де законодавцем був ворог чи окупант і тому ті закони були несправедливі у від-українську духовість він писав: "... українська людина не є матеріалістичною людиною і вона розглядає світ з висот ідеалістичної точки зору. "Ані багатство, ані влада, ані могутність і сила не окупить глупоти і не заступить мудрости". "Гін до науки й освіти в українському світі знаний. Правдиве знання, тоді, коли воно відноситься до правди, а не є брехнею. Бо як правдиве знання є силою людини, так і фальшиве знання, оперте на неправді, є для чоловіка правдивою недугою, каліцтвом та нещастям на ціле життя. Він закликав просити Бога про предічний дар мудрости. До хиб він зараховував і таке: "А маєте ще й ту хибу, що свої гадки і свої спосіб бачення речей надто часто хочете накинати й іншим, навіть часом засобами насильства і сліпого терору. Мало у вас того, що давніші покоління називали толеранцією, це також проблема світова і вцеплена чужими. Нерозважливність-шкідливність хто відкидає авторитет досвіду старших, легко викине авторитет батьків, а відтак і кожний інший авторитет у народі. Як у церкві й християнстві, так само й у національному житті передання є підвалиною будуччини. Народ, що за кожним поколінням зривав би з переданнями, нарід, якого кожне покоління наново від себе починало би національну працю, мусів би остатися слабою дитиною поміж іншими народами. Народи не доходять до мужеського віку працею одного покоління. На це треба довгої, важкої праці многих поколінь, треба зв'язку тих поколінь не тільки в найближчих ідеалах, але бодай чи не в усіх засобах, що бажають осягнути ці ідеали". "В наших руках є лиш одна хвилина існування нації. Якщо в тій хвилині не зв'яжемо нашої праці з тими, що були перед нами, і коли ті, що прийдуть після нас, знову свою працю у своїх хвилинах не зв'яжуть з нашою працею і з працею тих, що перед нами, тоді яку ж ціль осягне нація хоч би у століттях?"

Оце о. Ярмусь так щиро, пильно і дбайливо пробує зв'язати ту ніжну духову нитку життя й існування духовости українського народу від найдавніших часів нашого народу до сьогодні, у підготовці до великого Ювілею 1000-річчя християнства.

Я натякнув на думки с.п. Митрополита Андрея Шептицького, який був чи не єдиний у нашому народі, що так по братньому змагав наблизити і остаточно об'єднати обидві наші Церкви. Хай його мислі стануть також частинкою української духовності модерних часів. Його мислі, хоч і недосліджені достаточо в нашому народі, але вони починають просякати ширше поза кордони української мислі, як це було показано на останньому міжнародньому симпозиумі в Торонтонському Університеті. Отцеві Ярмусеві треба широко погратулювати за його цінну книжку. Її мусимо студіювати й засвоювати послідовно. Українська духовність це щось таке особливіше, щось таке "ЮНІК", неповторне й цінне та гарне. Вона є гідна наших моральних, інтелектуальних та матеріальних засобів її пізнавати, засвоювати, розвивати і удокументувати у всіх ділянках нашого суспільного життя.

Це ж зайво говорити, що "старший брат" бажає і робить все можливе, щоб вона не існувала, щоб про неї не говорити, щоб її змінити і уподібнити до своїх бажань і форми "советської" людини, щоб її остаточно знищити, чи у крайньому випадку зробити спільною для трьох "братніх народів". І як диво, чим більший натиск і змаг її знищити, тим більше про неї говорять світ.

Тому й щира подяка нашим славним Волинякам, що допомогли вийти у світ так потрібній книжці. Можна вірити, що за ініціативою Товариства Інституту Дослідів Волині з о. Ярмусем і д-ром Ю. Мулик-Луциком у співпраці з іншими нашими науковими установами постане всеукраїнський центр дослідів української духовності, який опрацює щось в роді енциклопедії нашої духовності.

З думок про релігію.

Не можна бути спокійним, коли зустрічаємо байдужість супроти релігії. Витворився своєрідний комплекс страху, пригноблення, що виявляється в загальній втомі, в песимізмі, у відчаї — а це ж природня реакція на абсурдність явища, що ним є байдужість до релігії. Проте серед загальної байдужості виростає релігійність серед тих людей, які щораз більш усвідомляють вартість християнства в історичному розвитку людства. Люди ці бачать необхідність звертатися до релігії, хоч вони не заплісують очей на всі труднощі, з якими вони зустрічаються в боротьбі з байдужністю.

ВЕЛИКИЙ ВКЛАД ПІЛАСТУ В КУЛЬТУРНО-ГРОМАДСЬКЕ ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДІЯСПОРИ В 1945-1985 РОКАХ

ДОПОМОГА ВИДАННЮ ЕНЦИКЛОПЕДІЇ УКРАЇНОЗНАВСТВА

Немає сумніву, що найбільшим культурним досягненням української діаспори після Другої світової війни і дотепер є Енциклопедія Українознавства, видання Наукового Товариства ім. Шевченка в Європі. Цей монументальний твір появляється з 1948 року у пластовому видавництві "Молоде Життя" в Мюнхені. Вислід праці, вже близько 40 років, такий:

- а) три томи першої, загальної частини (ЕУ/1, стор. 1230);
- б) два томи англomовного видання цієї першої частини п. н. Ukraine, а Concise Encyclopedia (т. зв. АЕУ/1, стор. 2580);
- в) дев'ять томів другої словникової частини (ЕУ/2, дотепер літери А до Х, стор. 3600; залишається ще до реалізації 10-ий том);
- г) заплановано чотири томи переробки ЕУ/2 на англійську мову (т. зв. АЕУ/2) п. н. Encyclopedia of Ukraine, якої перший том появился восени 1948 р. в Торонто Юніверситі Прес, що давніше вже видало АЕУ/1.

Разом: 14 томів готових і 5 в процесі реалізації (при чому англomовні томи об'ємом тричі більші від українських).

Важкими, іноді дуже важкими були початки й перші роки видання ЕУ у різних кризових ситуаціях. Це були роки масової еміграції українських біженців з Німеччини й Австрії до заокеанських країн і перенесення осідку НТШ в Європі з Мюнхену до Сарселю біля Парижу.

Два комплекси питань стояли весь час на шляху появи ЕУ: справа людей і справа грошей як у редакційній площині, так і технічно-фінансовій — приміщення редакції та розбудова організаційного апарату для мобілізації фондів у терені.

Перші роки безпосередньо після війни (1945-52) були сприятливі для редакційної роботи. Тоді в таборах Ді-Пі (переміщених осіб) було чимало науковців і фахівців з різних галузей та дисциплін. Вони мали об'єктивні умови присвятити свій час співпраці з ЕУ. З впливом часу ситуація погіршувалась.

лася; співробітники емігрували, вросли в нові побутові умови, зв'язок переривався, або старілися і відходили у вічність. Кадри нових українознавчих фахівців наростали дуже поволі.

Іншою дуже складною проблемою були фінанси. Видавництво ЕУ, на протязі вже майже 40 років ніколи, не мало бюджетного забезпеченого постійного бюджету. Це, в умовах еміграції, викликавало від самого початку й досі дуже великі фінансові та редакційні труднощі.

**

Перша загальна частина ЕУ/1 була запланована в одному томі (800 стор.). Насправді редакційна праця зросла до трьох томів по 400 стор. (1230 стор.) і була закінчена за чотири роки. Очевидно, збільшення об'єму збільшило вартість твору, але воно було теж причиною дошкільного проволікання термінів виготовлення манускрипту й збільшення коштів продукції. Ці кошти покрило видавництво "Молоде Життя" (МЖ), чим вирішально допомогло перебороти фінансові й технічні труднощі видання ЕУ/1 передусім завдяки великій фінансовій допомозі пластового куріня "Лісові Чорти", які індивідуально й збірно включилися в акцію допомоги для видавництва МЖ. У найбільш критичний час вони двічі поставили до диспозиції по чотири тисячі доларів кредиту на протяз кількох літ на корисних умовах.

Перший раз цю допомогу дав індивідуально пл. сен. Роман Голод, обтяжуючи свою приватну гіпотечку. Другий раз пл. сен. Атанас Мілянч організував допомогу через українські кредитівки в Америці за гарантією двох "ЛЧ", Володимира Врецьони й Романа Рогожі. На ті часи великий капітал. До речі, ці кредити своєчасно сплачені повністю.

Не менше "драматичними" були перипетії з появою другої, словникової частини ЕУ/2. Спершу мали видавати її МЖ і НТШ спільними коштами. Домова, підписана в 1954 році, передбачувала об'єм чотирьох томів по 400 сторінок; НТШ зобов'язалося виготовити манускрипт до кінця 1959 року. Але показалося, що виготовлення манускрипту затягнеться ще на пару, якщо не на кільканадцять років, а об'єм треба було конче щонайменше подвоїти, щоб забезпечити якість та вартість твору. За спільним порозумінням анульовано домову з 1954 року, а НТШ ціле видання перебрало на свій рахунок. МЖ залишилося надалі фірмантом і адміністративно-технічним апаратом продукції і збуту до кінця 1971 року. У січні 1972 усі агенди щодо ЕУ/2 перейняли на себе новостворене видавництво "КНИГА", судово зареєстрована спілка з обмеженою поручкою в

Мюнхені, власність НТШ в Європі. Фінансову сторінку ЕУ/2 розв'язано з допомогою т. зв. Акції-С.

**

Початки Акції-С, тобто моральної й матеріальної підтримки Сарселеві (С), науковому осередкові НТШ в Європі, сягають 1961/62 років. Вона зродилася в середовищі Українського Пластового Сеньйорату (УПС): 29 березня 1962 гурт пластових сеніорів із куренів "Ті, що греблі рвуть" і "Карпатські Вовки" висунули перед проводом УПС внесення:

"УПС у 50-ліття Пласту, як вияв своєї позитивної громадської інтеграції, піднімається ініціативи організувати й провести — на широкій громадській базі — постійну опіку-патронат над осередком НТШ-Сарсель, щоб уможливити й забезпечити його наукову продукцію".

Це внесення схвалила одностайно Велика Рада УПС в Нью-Йорку 9 червня 1962 й рішила включити до Акції-С цілість Пластового Сеньйорату. У 1963 році появилася перше число неперіодичного бюлетеня Акції-С — "Вісті із Сарселю"; дотепер вийшло 25 чисел. Організатором і душею Акції-С була пл. сен. Цьопа Паліїв, яка очолювала її до 1967. 9 лютого 1967 у Торонто відбулися конституційні збори Патронату НТШ-Сарсель, який очолив і до сьогодні провадить відомий громадянин, почесний член Пласту, дир. Євген Борис.

Акція-С знайшла з впливом часу дуже позитивний відгомін серед української діаспори на всіх континентах і вона досі забезпечує успішно відповідними фондами дальшу появу й закінчення ЕУ/2. Від самого початку до нині найвірнішим з'єднанням, яке наполегливо діє в Акції-С є курінь "Ті, що греблі рвуть", якої членом була ініціаторка Акції-С Цьопа Паліїв. Цей курінь як **Фундатор-меценат ЕУ** стоїть на першому місці всіх пластових з'єднань. Пласт як цілість був у Акції-С аж до початків 80-их років завжди на першому місці і як **фундатор-меценат ЕУ** до нині досягнув суми около 50,000 (п'ятдесят тисяч) доларів. На тепер висотою фундації перевищили уже Пласт індивідуальні та збірні меценати. Але для нас пластунів він залишатиметься завжди першим, бо його "першенство" лежить у моральній допомозі вже сорок років у часах різних криз і труднощів. Не тільки пластуни, індивідуально заангажовані в організаційному тереновому апараті МЖ-ЕУ, включилися дуже активно на протязі десятків років в усі Акції-С, але теж пластові з'єднання, курені, коші, навіть рої новаків, напр. традиційні "ярмарки" в користь ЕУ Торонтського коша. Це була і є надзвичайна допомога, якої ніхто і ніколи не зможе оцінити грішми.

Сьогодні ми вже бачимо ^{**}береги перед собою: закінчення ЕУ/2 і її англломовного варіанту АЕУ/2. Проте "закласти руки" нам не вільно! Закінчити діло забере ще добрих десять років і нам треба фінансових ресурсів на той час.

А крім того, мусимо пам'ятати:

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА —
не ефемерид!

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА —
це вічна справа!

"Вічна" в людському розумінні: вона буде завжди потрібна, як довго триватиме українська нація. Потрібні будуть чергові видання, чергові доповнення, чергові накладки й чергові перерібки на інші світові мови, або інші форми, напр. ЕУ/3 — "Енциклопедія української діаспори".

Все це апель до нас, що живемо у вільному світі, бо Батьківщина поневолена й чекає, сподівається дії від нас.

Культура праці вимагає від нас, щоб ми скапіталізували наш досвід і вложили дотепер енергію; щоб ми створили передумову для продовження "життя ЕУ" — нашої дитини.

Дотепер ми змобілізували і зужили понад одного мільйона доларів. Вибрана на останніх Загальних зборах у червні 1984 року в Сарселі Президія НТШ в Європі підготувляє акцію для створення мільйонного ФОНДУ Енциклопедії Українознавства, щоб дитину залишити "з приданим;" щоб нащадкам залишити не лише "заповіт продовжувати", але й можливо найбільші засоби для його здійснення. Тому:

**Конечне продовжувати збірне "добре діло":
допомогу виданню ЕУ!**

(—) Атанас Фіголь

Нація може жити тільки тоді, коли є люди, готові за неї вмерти. Я знаю, що всі народи рівні. Це говорить мій розум. І разом з тим, я знаю, що мій народ особливий, найкращий. Мій народ — окраса землі. Мій народ — стріла з Божого лука. Це промовляє моє серце.

Нерозумно зводити голос розуму і голос серця до одного знаменника. Голос розуму — необхідний. Але людина, в якій розум вигриз серце — це шкаралупа без ядра. Розумова вищість далеко не завжди свідчить про духову вищість.

Валентин Мороз

До джерел Пласту

ВЛАСНІСТЬ
ПЛАСТОВОЇ СТАНІЦІ
В ДІТРОЙІ

Старий Орел

ЧИ ДИСКУСІЯ НА ТЕМУ МЕТИ ПЛАСТУ Є ДОЦІЛЬНА?

В обіжнику Підкомісії готовости на майбутнє ДПК (без дати) читаємо таке: "Вже від кількох років ведеться дискусія над темою мети Пласту, щоби Пласт був готовий зустріти 21-ше століття". Коли по 70 роках існування Пласту ми ставимо питання, яка мета Пласту, це в моєму розумінні, ми ставимо її під сумнів. Безумовно нам треба "застановитися над пройденим шляхом та оцінити, хоч приблизно, наскільки ефективною, була й буде наша пластова праця" (з обіжника чи листа Підкомісії), бо й на мою думку ефект виховної пластової праці є незадовільний. Де треба шукати причини чи причин цього стану? Мета? Виховна система? Провід? Виховники? Вихованки? Вихований в Пласті "новий люд"? Оточення? А може яка-небудь інша причина? Чи Комісія готовости на майбутнє не розглядає цього складного питання завузько й неправильно?

Дальше в обіжнику сказано таке: "Дотепер виринуло, в основному, 4 пропозиції" (щодо мети Пласту): а. Консервативна. б. Амбасадорство. в. Двоторовість. г. Компромис. Аналіза цих пропозицій виявляє неспівмірні поняття. Щоб ми могли знайти спільну мову в дискусії, нам слід устійнити такі поняття: мета, завдання, устрій, щоб їх не змішувати й не вносити розгублення.

Мета — прагнення здійснити щонебудь; те, чого хтось хоче досягти.

Завдання — 1. наперед визначений, запланований для виконання обсяг праці;

2. мета, до якої прагнуть; те, що хочуть здійснити. -

Погодімся уживати поняття "завдання" у його першому визначенні.

Устрій — установлений суспільний порядок; система організації.

Мета ("консервативна") — протягом 70 р. дії Пласту його основною метою було патріотичне виховання (самовиховання,

виховання характерів. Не розумію, чому нам зараз треба дискутувати над метою Пласту, яка була, є і буде актуальна принайменше до кінця цього століття. Згідно з опінією футуристів, захитана система вартостей в світі починає відроджуватися, набирати сили, повертається до її колишнього значення. Зріст релігійних вартостей є наявний. Запитую, чому нам зараз треба дискутувати про те, чи нам доцільне виховання характерних пластунів чи забути в Пласті про характер?

Амбасадорство, — безсумнівно нам треба амбасадорів, але з умовою, що вони відзначатимуться такими прикметами характеру, як — провідництво, орієнтація в проблематиці життя свого народу, особиста культура тощо. Амбасадорами повинні бути головним чином старші пластуни, пластунки й члени сеніорату. Неповнолітні члени повинні готуватися до здійснювання пластових завдань — бути провідниками у спільноті. Працюючи над своїм характером, набуваючи знання і вміння особисті й суспільні. Одним із важливіших завдань повнолітніх членів Пласту на поселенні є амбасадорство.

Двоторовість — не налижить до обсягу поняття “мета”, а радше до устрою Пласту.

Компромiс — це повна недоречність.

Коротко: Дискусія на тему мети Пласту є недоцільна. Це зайва витрата часу, енергії й грошей. Підкомісія б'є на сполох, але не у відповідний дзвін.

Що нам слід зробити в цьому загрозливому часі для існування Пласту?

1. У першу чергу треба скерувати дискусію на правильні, реальні рейки та включити всіх голов підкомісій, згідно їх представників до Підкомісії готовости на майбутнє. Це може створити більше реальну основу для дії цієї Підкомісії.

2. Вивчити сучасний стан Пласту, беручи до уваги розвиткові процеси організації Пласт (1911-84) і розвиткові процеси пластуна в аспекті структурної, а також програмової побудови Пласту. Ці теми були зголошені приблизно 3 місяці тому, але пластовий Провід не виявив зацікавлення ними.

3. Усучаснити Пласт, бо його деякі поняття чи ідеї не можна вже прикласти до сучасної дійсности, наприклад інтерпретації “Х. Пластун слухняний пластовій старшині” (“Життя в Пласті”, ст. 185).

Як треба розуміти усучаснення Пласту? Не можна нічого усучаснити без внесення чогось нового, без пороблення будь-яких змін. Отож залишається нам, не міняючи мети, поданої в “Рекомендаціях ПК II”, перебудувати Пласт, поглиблюючи і поширюючи його суть, його розуміння, на основі досягнень роз-

виткової психології людини та розвиткових процесів організації. Усунення повинно бути скероване у таких напрямках:

- а. **структурних змін**, а саме — створення незалежного Пластового Суду, який стояв би на сторожі справедливості, чесної гри, допуская би критику в писемній формі тощо;
- б. **устроєві змін** допоможуть нам створити одну поширену пластову суцільну родину, яка може стати важливим фактором у нашому самозбереженні;
- в. **програмові змін** повинні внести більше зацікавлення Пластом у його членства, підвищити якість виховної праці, самовиховання та полегшити формування пластової ідентичности;
- г. основними **факторами в здійснюванні програми** справжніми членами Кадри Пластових Виховників повинні стати: **пластова постава, сенс спільноти, самовиховання, необхідні сучасні знання і вміння, використовування сучасних способів і засобів тощо.**

Висновок: нам не слід думати про зміну мети, але про усучаснення Пласту, діяти продумано, використовуючи суттєві наукові досягнення без зайвого проволікання, відповідно до швидких змін у світі, щоб іти врівень з епохою. З такою пластовою поставою і з таким ставленням справи ми можемо сміло йти назустріч 21-ому століттю.

ПЛАСТУН ВІРНИЙ БОГОВІ І УКРАЇНІ

*Нас можна вирвати з України, але не можна вирвати України з нас
(Парафраза Ю. Старосольського)*

Це аксіома, яку треба прийняти без застережень. Але прийнявши її, все таки можемо спитати: “Що таке Україна? Чи можливий конфлікт лояльностей? Що означає бути вірним?”

Молода людина, почувши, що вона має бути вірною Богам і Україні, передусім запитає — чому? Тоді, коли Церква старатиметься вяснити їй, чому саме вона має бути вірною Богам, на нас припадає завдання пояснити другу складову частину цього першого головного обов'язку пластуна; Чому треба бути вірним Україні? Відповідь не може бути догматична. Наприклад: бо так каже пластовий обов'язок. І хоч для нас старших така відповідь може бути задовільна, для молоді вона ніколи не буде вистачальна. А навпаки, така догматична відповідь може бути навіть шкідлива. Щоб дати справді задовільну відповідь нам прийдеться вдаватися до, так сказати б, вишуканої логіки. А тоді наша відповідь може виглядати так:

“Бачиш, Івасю, ти мусиш бути вірний Україні, бо ти народився українцем і цього ти ніколи не можеш змінити. Ти міг би змінити своє ім'я, відцуратися своїх батьків, але все те не змінить факту, що ти походиш від українських батьків. Українцем можна лише вродитися від українських батьків. І пам'ятай, що навіть якби ти відцурався своїх батьків, то всі знатимуть, що ти їх відцурався, що їх соромишся, не любиш їх як добрий син. І кожний собі подумає, що якщо ти так легко відкинув своє рідне, то таке саме ти міг би зробити і з тим, що ти прийняв у заміну за своє рідне. А людину, яка легко міняє свої особисті цінності, ніхто не любить, їй ніхто не вірить.”

Можливо, що це на якийсь час задовольнить Івася і він погодиться з тим, що він мусить бути вірний Україні, бо утотожнюватиме Україну з своїми батьками. Але згодом він підросте й усвідомить собі, що Україна далеко, що він її ніколи не бачив, що вона для нього зовсім абстрактне поняття. І тоді він знову питає: “Я свідомий того, що мушу бути вірним своїм батькам, але при чому тут Україна? Та ж я виріс у Канаді, України ніколи не бачив, з її урядом не погоджуюся, і як же я можу бути їй вірним?”

На таке міркування, ми могли б відповісти Івасеві:

“Бачиш, Івасю, Україна це не тільки земля на північ від Чорного моря, і від Карпат по Кавказ. Україна — це в першу чергу рід, до якого ти належиш. І так як ти прийняв від своїх батьків гени, які передаються у твоїй родині, так ти перейняв від них і те, що ти вродився в українській родині. А разом з тим уділичив всю спадщину того роду, його сучасні турботи і його майбутнє. І бути вірним Україні означає бути вірним тій спадщині і сьогодні, і завтра, яке б це завтра не було — світле, чи темне. Це означає бути вірним, культурним і творчим надбанням цього роду на те, щоб зберегти ті надбання сьогодні, і передати їх своїм дітям у майбутньому. Бо це природне бажання кожної людини: самозберегти не лише себе і зберегти не лише одиниці, але і цілий гурт, всю спільноту, весь нарід і все його духове майно. Бог подбав про те, щоб наші особисті душі були безсмертні, а нашим обов'язком є подбати, щоб те спільне надбання наших душ не загинуло. Тому нищення духових надбань народу, винародовлення, це один з найбільших гріхів і злочинів. Бути вірним Україні означає ніколи до такого злочину не допустити.”

Це також на деякий час задовольнить Івася, аж поки він не виросте на Івана, поки не остане молодим чоловіком, студентом. Хоча тоді він не перечитиме вже висловленим думкам, все таки його почне непокоїти міркування: “Я виріс у Канаді,

я тут ходив до школи, я тут черпав усі блага, чому я маю бути вірний Україні, а не Канаді, і чи я можу бути вірний Україні і Канаді одночасно, а якщо так, чи немає тут протиріччя?”

Тоді ми: “Бачиш, Іване, ти правильно думаєш, але в тебе мішаються поняття. Ти мішаєш поняття “вдячний” і “льоальний” з тямкою “вірний”. Очевидно, що ти мусиш бути вдячним тій країні, що тебе вигодувала, школила і дала тобі життєве забезпечення. Ти є її фізичною частиною, ти вибираєш її провід, і тому ти мусиш бути льоальний своїй країні проживання, ти будеш дбати про її безпеку, будеш її захищати в потребі. Саме тому ти льоальний супроти Канади та через те ти дбатимеш, щоб твоя хата була в місті, в якому ти вибрав уряд, а це місто було в провінції, в якій ти вибрав провід, а та провінція була в державі, на обрання уряду якої ти мав вплив. І ти подбаєш про те, щоб той уряд, який ти обрав, гарантував тобі твої особисті права і легально забезпечив їх за тобою, і дав їм основи правильного застосовання. За це все ти станеш вдячним і льоальним.”

Але до всіх цих особистих прав належить тобі право розвивати свою особовість, плекати і втішатися своєю культурою і тими духовими скарбами, що їх ти оділичив від своїх батьків і свого роду. І якщо держава перестане гарантувати ці права і почне перешкоджати тобі у твоїм розвитку, тоді ти старатимешся її змінити, а якщо не зможеш змінити, то перенесешся чи втічеш до іншої країни, яка далі гарантуватиме тобі права саморозвитку. Отже країну можеш все змінити, так як зробили твої батьки, коли покинули географічну Україну.

Та не зможеш покинути ані свого роду, ані своєї української приналежності. А переїхавши до іншої країни, ти знову включишся в її тканину, знову будуватимеш її так, щоб вона забезпечувала за тобою права твого розвитку й знову будеш їй вдячний і льоальний супроти неї, коли станеш її громадянином. І протиріччя льоальностей тут ніяких не буде і ти далі зможеш бути вірним Україні.

І може Іван таки питає, а що конкретно розуміти під бути вірним Україні, бо дотепер ми тільки говоримо про вірність родові і батькам, плекання спадщини духової. А може він також питає, що йому громадянину Канади, мешканцеві Торонта, треба робити у щоденнім житті, щоб бути вірним Україні.

На це, Іване, я можу дати тобі загальні напрямні, бо кожний мусить сам шукати собі спосіб самовиявлення і самоплекання. Пам'ятай, що ти оділичив духову спадщину свого роду й що ти з неї мусиш черпати, як з сирівця, щоб виплекати

самого себе — Івана, що інший від усіх Іванів, а крім того, мушиш подбати, щоб ти міг цю спадщину передати своїм нащадкам, щоб не допустити до винародовлення — це ж непростима провина. Я радив би тобі виявити свою вірність передусім тим, що ти дійсно признаєшся до коріння, з якого ти походиш, що ти вивчаєш свою історію, минуле свого роду й народу, що пізнаєш його духовий розвиток, літературу, мистецтво, мову, музику і все, що загально звемо культурою, і що ти критично перевіриш цю спадщину і зможеш розсудливо розібратися між дійсними діямантами і звичайним склом.

Згодом ти звернеш увагу на свій особистий характер, бо пам'ятай, що ти носій цієї спадщини, і хоч яка б не була пишна і смачна страва, коли таріль брудний, вона тратить свою вартість. Пам'ятай, що як ти признаватимешся до українства, то по твоїй поведінці судитимуть весь твій рід — а одне діло краще за тисячі слів. Якщо ти справді зможеш бути добрим представником українців, і якщо ти вишліфуєш себе так, що стане ясно, що ти не лише носиш спадщину твоїх батьків, але й оздоблюєш її своїм ношенням, тоді виходиш у світ. Якщо ти виб'єшся на верх, тоді країна, в якій ти живеш, одночасно й Україна, матимуть з цього користь. І всюди, де б ти не був, ти мушиш пам'ятати, що твоїм обов'язком є дбати про те, щоб надбання твого народу не загинули, бо якщо вони загинуть, то загине твій корінь, а без цього кореня і ти загинеш.

Отже конкретно, ти повинен впливати на обставини і на оточення так, щоб завжди було можливим плекати спадщину твоїх батьків. Ти повинен старатися, щоб твої приятелі й ти забезпечили існування географічної України, бо в той спосіб легше буде розвивати цей духовий скарб. Раз таке місце існує, то повинен ти всіма своїми силами старатися, щоб те географічне місце мало змогу свobodно, без чужого тиску розвиватися культурно та економічно. Ти повинен пильнувати, щоб чужі люди не плямили несправедливо твого народу, щоб не спотворювали його історії, хоч знаєш, що тільки правда все буде зверху і що багато корисніше є визнати свої спроможності, ніж старатися їх "забрехати" перед іншими і перед самим собою. Якщо ти, твої діти, дійдуть до такого становища, щоб виступати у політичних справах на світовій арені, і якщо ти там презентуватимеш собою українську духовість та її вартість, тоді я сміливо зможу твердити, що ти є вірний Україні.

З архіву КПСтаршини в Канаді.

Автор невідомий, можна догадуватися, що ним був

пл. сен. Юрій Пясецький

Ми і наше минуле

Адольф Гладилович

ЗЕНОН КОССАК

18 або 19 березня 1984 р. минуло сорок п'ять років з того часу, як у Солотвині на Закарпатті згинув від угорської кулі провідний член Організації Українських Націоналістів і Карпатської Січі, поручник Зенон Коссака. Як багато інших націоналістів-революціонерів, які полягли в збройній боротьбі за Українську Державу, він був пластуном. Щоб відзначити сорок п'ять роковини його героїської смерті й одночасно поінформувати наших читачів про його пластове минуле, ми передруковуємо на цьому місці два розділи спогадів його земляка з книжки "Коссака-Охримович-Тураш", яку видала в 1968 р. Ліга Визволення України в Торонто.

Пластун

У гімназії Зенко був активним членом 18-го Пластового Полку імені Івана Франка, а як студент став старшим пластуном Дрогобицького Коша.

Тодішня пластова молодь боляче переживала недавній упадок Української Держави 1918-1919 років і неволю, в якій Україна опинилася. Пластуни вважали себе переємниками стрілецької слави, рвалися до чину, ненавиділи окупантів і за словами пісні, яку самі склали й залюбки співали, були готові в кожний момент піти "сміло до бою" "за красу, за нарід свій".

Найкращим виразником цих прагнень був пластун Зенон Коссака.

Ніколи не забуду пластової Зустрічі Верховинської Округи, до якої належали коші Дрогобича, Стрия й Борислава, в гірському селі Підбужі біля Дрогобича під час Зелених Свят 1928 року. На цій зустрічі Зенко при ватрі виголосив до великої громади пластунів і пластунок, гостей, що їх очолював директор гімназії Володимир Кузьмович, і місцевих селян палку промову, яку закінчив словами:

— Десять років тому воскресла Українська Держава й Українська Армія! Дай, Боже, щоб за десять років Україна була знову самостійна й щоб знов воскресла Українська Армія! Майбутній Українській Армії тричі: СЛАВА!

— Слава! Слава! Слава! — крикнули захоплено учасники свята, а кількох пластунів, що стояли близько Зенка, підхопили його вгору й понесли його на руках . . .

На другий день після Зустрічі ми — її учасники подалися через гірський верх до родинного села Івана Франка — Нагуєвич, і попрямували битим шляхом через Унятичі на Дрогобич. Дехто з малих пластунів і пластунок уже так охляв, що ледве ноги тягнули за собою. Раптом почули ми за собою бадьорий спів Зенона: “Гей, на горі там жінці жнуть!”. Пісню підхопили інші, і під її звуки ноги ожили. Далі пішли пісні про сотника Цяпку, про смерть комаря й інші, що їх завжди починав своїм мелодійним голосом Зенко, і ніхто в лавах не думав уже про втому.

Слава героям!

Влітку 1939 р. з уст сл. п. Володимира Тимчія-Лопатинського почув я страшну вістку: офіційно стверджено, що Зенон Коссак загинув з рук мадярів на Закарпатті.

Вістка мене приголомшила.

Перед моїми очима стала раптом знайома постать на тлі полум'я вагри в Підбужі й багато задивлених у промовця блискучих очей. В ухах причулися колишні пророчі слова про майбутню Українську Армію та оклики: “Слава!”.

Мені стало ясно, що тоді ми кричали: “Слава!” Карпатській Січі, яка постала рівно за десять років, і її хороброму поручникові-героєві сл. п. Зенонові Коссакові-Тарнавському.

НАШІ ВТРАТИ

НАТАЛКА БАНДЕРА-КУЦАН

На початку цього року сколихнула українські серця болюча вістка — 13 січня 1985 р. в Мюнхені відійшла у вічність на сорок четвертому році життя дочка Провідника ОУН Степана Бандери, Наталка Бандера-Куцан. Ця вістка тим більш болюча, що минулого року в Торонто несподівано помер на тридцять восьмому році життя брат покійної Андрій.

З некрологу, що його опублікували в пресі Організації Українського Визвольного Фронту в Канаді, читачі довідалися, що Покійна була “активним членом українського зорганізованого життя в Німеччині, а в часі її короткого перебування в Канаді активною виховницею Спілки Української Молоді, а головно вишкільних таборів СУМ”. Зате ні словом не згадано в некролозі про те, що вона була також активною пластуною.

Але ось кілька уривків зі статті З. Ірчанського, що її надрукував “Гомін України” від 20 лютого 1985 р. п. з. “Похорон Наталки Куцан-Бандери”: “У похороні численну участь брала молодь, зорганізована в СУМ-і і Пласті (підкреслення всюди моє — А.Г.). За домовиною у глибокій жалобі йшла родина — чоловік Андрій, діти Софійка і Орест, родина Андрія — пані Олена — мати, брат Олег, хресний батько Наталі — Голова Проводу ОУН Ярослав Стецько з дружиною, найближчі друзі й приятелі, члени делегації ОУВФ, представники українських організацій і товариств, сумівська й пластова молодь та численна українська громада”. А з-поміж тих, що промовляли на тризні, “Маруся Саяк, голова Крайової Пластової Старшини в Німеччині, прощала Покійну від КПС і складала співчуття із сльозами в очах”.

Портрет Покійної в пластовому однострої й зворушливу згадку про неї помістив журнал “Жіночий Світ” за лютий 1985 р.

На портреті гарненьке молоде личко усміхненої Наталки. На голові пластова беретка з начіпленими на ній багатьома відзнаками й з лелійкою з тризубом напереді. На шиї пластова хустка й плетений шнурок до свистка. Друга лелійка з тризубом на лівій стороні сорочки.

Під фотом Покійної надруковано:

“Замість китиці троянд на могилу Дорогої Подруги шкільних і пластових юних літ сл. п. Наталі Бандери-Куцан, яка відійшла у вічність 13 січня 1985 р., даємо дар на “Жіночий Світ” і стипендійний фонд її дітей. Нехай всемогутий Господь прийме її благородну душу у свої хоромі. Скоб! Дорога Подруго! Пам'ять про Тебе житиме в наших серцях. У важкому горі залишеному дружині Андрієві, дітям Софійці і Орестикові, сестрі Лесі та всій Родині висловлюємо наші найглибші співчуття.

Рома й Ірко Дольницькі з родиною в Торонті”

Було б добре, щоб КПС у Німеччині й пластові друзі Покійної подали до “Пластового Шляху” докладніші інформації про її участь у пластовому житті. пл. сен. Адольф Гладилович

Справа Історії Пласту: Ще у 1980 році запитували мене (як діловода Пластового Видавництва) про Історію Пласту. Я інформував зацікавлених, що матеріали потрібні для такого видання збирав пл. сен. А. Фіголь і від нього отримав я вне в перших роках переселення до Канади листом в цій справі. Я вислав до пл. сен. А. Фіголя звіт про Історію ІУ Пластового Полку, а також і дальшу Історію його, коли він став курінем.

Таке письмо отримали всі наші пластові станиці, бо воно було написане до всіх. Співредактором, а відтак і редактором був пл. сен. О. Бойчун, а по відході св. п. пл. сен. О. Бойчуна на Вічну Ватру, ГПБ вибрала на своему пленумі, на якому я був присутній, головним редактором Історії Пласту пл. сен. О. Кузьмович. Мені відомо, що пл. сен. О. Кузьмович перебрала усі матеріали, які залишив св. п. пл. сен. О. Бойчун і далі продовжувала працю над "Історією Пласту".

У 1982 р. пл. сен. Ф. Кульчицька започаткувала Фонд Видання Історії Пласту, пересилаючи до Пластового Видавництва на мої руки датки замість квітів на свіжу могилу св. п. Євгена Гут-Кульчицького, в сумі \$1,040.00 (збірка була проголошена в "Свободі"), а родина додала \$960.00. Бажанням пл. сен. Ф. Кульчицької було і є, щоб усі датки ужити тільки на видання "Історії Пласту".

Я також тої думки, щоб вне друкувати Історію Пласту, пони є ще ті, які знають Пласт "від початку".

Залучую звіт фонду на день 7 лютого 1985 р.

пл. сен. Андрій Харан

діловод пластових видань до жовтня 1984 р.
і референт Фонду Історії Пласту

Для успішної дії релігійних об'єднань необхідна дисципліна й вишкіл, що в'яжеться з потребою особистого й колективного прикладу. Тож, ці люди хоч у меншості серед загалу, але вони не почуваються слабшими, вони вимагають від своїх членів такого прикладу апостольства, яке потребує найбільшого напруження сили волі.

(З довідки в "Тайм енд Тайд", Лондон)

Тільки віра в необхідність, богообраність, у незамінність своєї нації дає людині справжнє поповнення, дає Мету. Коли ж ця віра замінюється "общедемократическими" балачками про "вред национальной ограниченности", — тоді людина стає просто споживачем кортоплі на душу населення, хоч і з великою ерудицією.

Валентин Мороз: "Майсей і Датан"

Огляди і погляди

ВІСНИК
ПЛАСТОВОЇ СТАНИЦІ
В ДІТРОЙТІ

ВІД РЕДАКЦІЇ

У зв'язку з статтею підписаною криптонімом "М.Див." у щоденнику "Америка" з 20.2.85 п.н. "Із прицілом на... 2000-ий рік..." можна припускати по її змісті, що автор тієї статті не був на Конгресі, тому, можливо, випишує речі, які не відповідають дійсності. Як учасник першої сесії ПКТ-ого, мушу ствердити, що неправдою є, щоб хтось там "намагався підтасувати Пласт під політичну організацію". Автор повищезгаданої статті цілковито не розуміє і не відчуває дійсного духа згаданого ним на Конгресі слова "політичність". На мою гадку, він цілковито мішає поняття "політичності" і "партійності" у житті української спільноти в світі. Він також у некультурному тоні персонально накидується на немилу йому особу з тільки йому знаних причин замість культурної дискусії, яку можна б було перевести у гідний спосіб. Сам автор натякає про "неозначену політичність", а це і є суттю, бо означає, що тут мова не про якусь конкретну партію, а в загальному сенсі політики у ширшому розумінні. Виглядає, що автор забувся і на перекір собі написав правду в цьому місці. Про його дійсний, чи уявний, "наступ алкоголіків" та деякі інші речі можливо знає тільки він і про це дискутувати не було б сенсу.

На кінець варто б подати М.Див-ові пояснення із словника слова "політичність" чи "політика" (у справжньому розумінні) — це наука або мистецтво урядування і керівництва суспільними чи державними справами". І власне тієї науки чи мистецтва у нашій спільноті так дуже бракувало і бракує, але це інша тема, і до неї варто було б колись повернутися.

Щоб читачі "Пластового Шляху" були зорієнтовані в справі та могли самі дати осуд про Конгрес, містимо обидві статті, які наслідують його наради, також лист д-ра Атанаса Фіголя до Редакції "Америки" та пояснення до Редакції Пластового Шляху.

ІЗ ПРИЦІЛОМ НА . . . 2000-ИЙ РІК УСПІШНІСТЬ НАРАД 3-ГО ПЛАСТОВОГО КОНГРЕСУ — НЕ БЕЗ ЗАСТЕРЕЖЕНЬ

Наради Третього пластового конгресу в ЗСА, з доповідями і їх обговорюваннями, робили добре враження і можна б ті початкові наради вважати успішними, якби не було вийняткових.

А вийнятком, який насторожує пластунів і викликає застереження, був виступ одного доповідача, який намагався підтасувати Пласт під політичну організацію (партію)! А що таке, цілком нове, нічим необосноване і нез'ясоване намагання підтасувати Пласт під політичну організацію грішило загадковою голословністю, то очевидно, наводило на здогади, що за голословністю, а радше, пустословністю, криється невластиве для Пласту й небезпечне намагання скерувати Пласт, головню в ЗСА, на неозначену "політичність", зробити Пласт наче прибудівкою котроїсь політичної організації.

До успіхів треба записати те, що при обговорюванні того підтасовування під партію, були на конгресі й на зборах КУПО голоси проти.

Перший голос: "Треба вважати на те, щоб Пласт як цілість чи навіть якась частина не був утотожнюваний з котроюсь політичною організацією! Тому треба настоювати на тому, щоб особи, відомі як провідні політичні діячі, не входили до проводу у Пласті . . ."

Другий голос: "Пласт не є політичною організацією і не є партією! Не був, не є й не може бути прибудівкою ніякої політичної організації, ніякої партії! Всі українські політичні організації-партії (за вийнятком монархістів) належать, а як не належать тепер, то колись належали до УН Ради, а Пласт до УН-Ради ніколи не належав".

Три тижні після 3-го пластового конгресу, пресова служба "ОК" у "Свободі" ч. 207, за 27.10.1984 р., не тільки не з'ясувала ознак тієї, підкидуваної на зозулиний спосіб "політичності", не тільки промовчали голоси проти тієї підкидуваної "політичності", але із захопленням ту "політичність" знаменитістю безкритично підтвердила та ще й від себе додала, що конгрес радив про майбутнє, ту, ніби то сучасну "політичність" із прицілом на майбутнє, перетягнула собі ще й на минуле, боячись потрапити в неласку причіплених до Пласту представників партій, замість доповідачового "є", відважно написано, що був, що "зумів", що "вмів бути політичним"! Тож після такого "вмів-умів", можна для послі-

довности сподіватися, що для причіплених до Пласту партійців і для прихильників "політичності" буде виготовлена й нова політична відзнака вмюлости: людина, що стоїть на наказ "в розкросі", на знак, що права нога в політичній організації (партії), а ліва у Пласті, капелюх насунений на лоб, а ковнір піджака зведений догори, щоб того чоловіка не можна було пізнати, а ліва долоня приложена до лівого вуха, на знак, що той чоловік, стоячи лівою ногою у Пласті, підслуховує, що там говориться, дивиться, що там робиться.!!!

Підсувати Пластові "політичність", робити так, щоб Пласт був прибудівкою котроїсь політичної організації (партії), є великою загрозою не лише для суті єдності Пласту, але й для його існування. Наш пластовий провід і провідні діячі з почуванням відповідальності за існування, за вдержання Пласту, ставили завжди спротив намаганням партій робити Пласт своєю прибудівкою.

Після 1930 р. в Західній Україні (Львів), після того, як ворожа нам польська окупаційна влада заборонила діяльність Пласту, була тільки одна політична організація, яка пробувала робити Пласт своєю прибудівкою, і тоді була небезпека поділу на дві частини. У 1962 р. в Північній Америці (Нью-Йорк), після смерті першого Начального Пластуна, була небезпека розколу на чотири частини, бо ж спричинивши настирливий наступ алькогольників на Пласт, не одна політична організація зазіхала на нього, а три, при чому тоді було виразно видно, що ніодна з них не зможе собі відпорядкувати всього Пласту, а тільки якусь частину.

Протягом усієї історії українського Пласту аж дотепер, тільки наші вороги поляки намагалися у 30-их роках пришивати Пластові "політичність", щоб мати якусь причину на заборону діяльності Пласту, а наші тодішні пластові провідні діячі заявляли й доказували, що наш Пласт ніколи не займався ніякою політичною діяльністю, нікому не виповідав війни, ні на кого не нападав, нікого не вбив палкою по голові, що в той час було рисою діяльності політичної організації, а тільки вів чисто пластову діяльність і був українським!

Опинившись у безпечному місці на еміграції, далеко від ворожих небезпек, нині легко говорити про політичність. Але запитаймося, де був доповідач, прихильник неозначеної ним тепер політичності, як і що говорив після заборони діяльності українського Пласту під польською займанщиною, після 1930 р., тоді, коли за приналежність до українського Пласту поляки карали в'язницею до трьох-чотирьох місяців, а за належання

до української політичної організації, за читання політичного часопису "Сурма", карали в'язницею до трьох-чотирьох років? Були члени Пласту, які відійшли від Пласту і пішли у вир підпільної діяльності тодішньої протипольської політичної організації. Загал пластунів перейшов тоді на підпільну діяльність Пласту. А наш доповідач належав до тих небагатьох, котрі не бажали наражуватись на небезпеку, від Пласту відсіялись, відрекліся й заховалися в приватне життя, й обмежили свою діяльність до ... заробітної праці у ... Маслосоюзі. Та не змінив своїх поглядів у тому відношенні наш, тепер "політичний" доповідач і пізніше за німецької окупації України.

У 1962 р., після того, як помер перший Начальний Пластун, приймали представників партій до Пласту з ЗСА без ніяких вимог, з допискою, що "прийнято з громадянства" і додавали до друкованого списку пластунів, що переїхали до ЗСА з інших країн, напр., з Аргентини, при чому тим пластунам, що приїхали, з-поза ЗСА, перекреслювали їх стаж у Пласті й досягнені пластові ступені, знижували їх до стану прихильників і писали, що їх прийнято також "із громадянства" тільки на те, щоб у такий, знижуючий для них спосіб, недорогим коштом підтягнути до них партійних представників, які перед тим ніколи й ніде до Пласту не належали й не мали до Пласту ніякого стосунку. Прихильники неозначеної "політичності" можуть для вияснення казати, що ті, хто приїхав з-поза ЗСА, невідразу зголосилися до Пласту в ЗСА, не відразу пред'явили свої посвідки про відголошення звітти, але мали перерву, зате будуть мовчати про тих, що були прийняті "із громадянства", хоч зараз зголосилися і ніякої перерви у членстві Пласту не мали.

Якби дошукатись "політичності" в минулому, то можна її пояснити хіба тим, що як помер в ЗСА перший Начальний Пластун, то до Пласту в ЗСА почали зголошуватися політичні діячі, бо вони добачили добру нагоду робити Пласт прибудівкою партії. Прийшов тоді до Пласту і до курення "Лісові чарти" для рівноваги сил, голова ідеологічного товариства "Заграва" (по-російськи — "Зарево"), і МУН, залишивши "Зарево" й МУН напризволяще. І так, внаслідок позакулісового тиску сторонніх чинників, за посередництвом причеплених до Пласту представників політичності, які вносили у Пласт невластиву пластунаству підступну боротьбу, внаслідок спричиненого ними наступу алькогольників, не можна було у Пласті обрати нового Начального Пластуна. Боротьба проти алькогольників і боротьба за вибори нового Начального Пластуна тривала у Пласті десять років!

Причеплені до Пласту представники політичності часто добиваються голосу у Пластовому проводі, у президії або в комісії пластових з'їздів.

Як у довгому звітному дописі пресової служби "ОК", надрукованому про Пластовий конгрес у "Свободі" ч. 207, за 27.10.1984 р., пластова настанова у виді заклику, щоб Пласт або його частина не був ототожнюваний із політичною організацією, була нехотячи-навмисне поминена, так і на пластових зборах і з'їздах не проходить та пластова настанова у виді резолюції.

В 1970 р. на пластовому з'їзді в Канаді, представник іншої партії, діставши голос у президії, самовільно змінив резолюцію, що "провідні політичні діячі не повинні бути кандидатами до Пластового проводу", на "що можуть" і, сперечаючись із речником підписаних внескодавців, який на таку заперечну зміну не погоджувався, три рази переривав голосування і три рази закликав приєднатися на залі нарад, щоб підносили руки за те, що "можуть", а потім, перед закриттям з'їзду, сказав, що та резолюція (що "не повинні" і що "можуть") перепала.

1981 р., на пл. з'їзді в ЗСА, представник третьої партії, маючи голос у комісії з'їзду, вияснив, що тієї резолюції не береться до уваги, бо вона "була" вже на з'їзді в Канаді.

А тепер, після того, як на 3-му пластовому конгресі колишній діяч УНРади виголосив політичну доповідь з намаганням підтягнути Пласт під політичну організацію, а в дописі у "Свободі" те намагання було не тільки безкритично підтверджене й піднесене до знаменитости, але й розтягнене на минуле, то можна сподіватися, що кандидатами "із громадянства" до Пласту і до курення "Лісові чорти" в ЗСА буде причеплений представник котроїсь партії, що тепер в УНРаді, і, для рівноваги, другий представник від демократичного руху, що в опозиції до УНРади. Може бути й зичлива порада, щоб від Пласту в ЗСА був, так на початок, представник у виборчому громадському секторі УНРади, бож членство в допомогово-комітетовій УК Раді, що є комітетовою опозицією до УКК, і підписування заяв проти УКК — для політичності не вистачальне.

Не тільки іншого, але ніякого пояснення оспорюваної "політичності", ані від самого доповідача, ані від пресової служби "ОК" не буде, бо очевидно, в даному випадку, відома для малого кола політичних осіб, суть політичності, із прицілом на 2000-рік, є для загалу пластунаства і всього громадянства подумана як позакулісова.

М. Див.

ВІДБУЛАСЯ ПЕРША СЕСІЯ ПЛАСТОВОГО КОНГРЕСУ ТРЕТЬОГО

“Україно з твоїм ім'ям вмираю,
І в твоєму імені живу”.

В. Симоненко

У заповненій членством Пласту і гістьми та прикрашеній залі оселі УНС “Союзівці”, почалася 6-го жовтня 1984 р. о 9-ій год. рано перша сесія Пластового конгресу III-го. На освітленій сцені, крім вище згаданих слів Симоненка, в центрі був хрест, біля нього тризуб з пластовою лелійкою, а внизу — емблеми різних пластових куренів. Голова Підготовчої Комісії Конгресу — пл. сен. Люба Крупа звітом голові ГПБ пл. сен. Ю. Романкову відспіванням спільно молитви “Царю Небесний” офіційно почала конгрес. Потім вона привітала всіх присутніх, особливо провід і з гостей голову СКВУ пл. сен. Петра Саварина та його дружину пластовим привітом СКОБ! Вона натякнула, що в певних періодах життя людини приходять хвилини призадуми над змістом власного життя, над переоцінкою вартостей та насаги до оновлення. Це особливіше потрібне організації з чітко визначеним напрямом та почуттям відповідальності за Пласт, за ідею, за виховання поколінь та за їх відношення до української спільноти в діаспорі, на батьківщині. Це відповідальність перед історією за майбутність. Вона також натякнула, що гаслом цього Конгресу є — “передбачити, щоб діяти в правильному напрямі”. Вона закликала, щоб “на ходу до Великої Меті” розглядати справи “з широко відкритими очима, з бистою думкою аналітика і щирим пластовим серцем і розумом та відвагою гірського мандрівника почати процес оновлення”. Після того коротке слово привіту сказав Начальний Пластун Юрій Старосольський, який згадав, що він зацікавлений майбутнім і бажає вести життя в ньому. Тому закликає будувати життя, дбати про родину, про ідею та мати віру у майбутнє. Він свідомий теперішніх і майбутніх змін, бо дещо можна і треба змінити, але треба також боротися, щоб не змінити того, чого не треба змінити, зберігати, що треба зберігати. Він молитиметься, щоб Бог дав нам розум зробити це розумно. Потім Конгрес вибрав президію: пл. сен. Володимир Базарко — голова (ЗСА), пл. сен. Ярослав Гаврих (В. Бріт.), пл. сен. Роман Олесницький (Австралія) — заст. голови та пл. сен. Марійка Гельбік — секретар. Далі цікаві й переконливі думки висловив знаний пластовий, громадський, науковий та політичний діяч пл. сен. Атанас Фіголь, як кол. голова попередніх двох пл. конгресів. Він зга-

дав, що попередні конгреси були більш емоційні, а цей — реалістичний. Д-р Фіголь вірить у Пласт, який пережив дві світові війни, тому буде й далі існувати. Як математик з професії, він пробує збагнути майбутнє й вірить у нього. Він вказував також, що крім загальнонародських ідеалів Правди, Добра й Краси нашою метою є українська держава. А це справа політична, тому і Пласт у певному сенсі є політичною організацією хоч і непартиційною. Пласт не повинен боятися, чи цуратися політики. Обов'язком Пласту є говорити правду, змагатися проти поділів, роздрібнювання, а дбати про цілість! Політичні фанатики можуть нас задушити. Мусимо змушувати політиків звітувати нам, де це можливо. Д-р Фіголь торкнувся також справи елітарності і ствердив, що сьогодні елітарність є в усіх прошарках спільнот. У його розумінні елітарність це те, що незалежно хто ти, але від тебе вимагається більше, ніж від когось іншого для добра спільноти, для цілості! Він закінчив свертженням, що рідна мова є однією з потреб етнічності та закликав допомагати СКВУ. Потім пл. сен. Тарас Дурбак у цікавому слові подав для загальної орієнтації основні думки, а радше напрямні попередніх конгресів. Після цього приступлено до суті Конгресу. Таке вступне введення у проблематику конгресу дала голова Дослідно-Плянвальної Комісії пл. сен. Лариса Онишкевич, яка довгі роки спільно із своїми співробітниками досліджувала різні проблеми діяльності і взагалі існування Пласту, переводива дискусії тут і там, запитники, семінари тощо. Таку дуже цікаву, науково-популярну, позитивно-провокативну доповідь, базовану часто на фактах, а при тому повну щирих людських почуттів до Пласту і його майбуття виголосила Лариса Онишкевич. Вона не побоїлася сказати про дійсність таку, якою вона є та подала думки про можливості Пласту в 2000 році. Після цієї доповіді програма Конгресу розвивалася у формі панелів. У першій дискусійній лаві на тему: “Пластуні і християнські засади сьогодні” модератором був ст. пл. М. Лоза, а дискутантими — ст. пл. Тарас Масник та ст. пл. Адя Пілецька. Це було цікаво, як молоді люди проникливим зором бачать позитиви й негативи сучасного життя (у Пласті включно) і дають свої цікаві погляди і поради про суть, релігійності в сучасному житті та що конкретно можна зробити. У другій лаві на тему: “Роля Пласту у відношенні до України і діаспори” модератором був пл. сен. Юрій Даревич, а панелістами — пл. сен. Христя Ковальська, пл. сен. Надія Світлична та ст. пл. Юрко Гуцуляк. Цей панель був тим цікавий, що в ньому брали участь доктор соціології Х. Ковальська, знавець сучасної України Н. Світлична та уродже-

нець діяспори Ю. Гуцуляк, який недавно відвідав Україну. Ці люди цікаво говорили про дефініцію ідентичности, проблеми ідентичности та чинники, які їй сприяють; студії реального життя в Україні, спосіб мислення людей, діяння, письменства, мистецтва, науки, живих почуттів; як змагати до поліпшення, важливе навіть вміти пізнати вияви опору. При кінці цього панелю пл. сен. Ю. Даревич все важливіше сказане зреасумував.

У третій лаві на тему: "Пластуні і вживання української мови" — провідником був пл. сен. Любомир Гайда, а панелістами — пл. сен. Іван Головінський (проф. психології), ст. пл. Роман Ващук, пл. сен. Ю. Попель та пл. сен. Зірка Воронка (проф. лінгвіст.) Ця дискусійна лава була тим цікава, що всі панелісти говорили про сутність знання та вживання рідної мови з різних пунктів зору. Цікаво про це висловився проф. І. Головінський у своїх сімох зібраних думках про мову. Дискусія була "гаряча", бо тут була заторкнута можливість т.зв. двоторовости, де крім української групи говорили також про іншомовну групу. Проти т.зв. двоторовости дуже виразно висловився Р. Ващук, багато старших пластунів та інші. Думки З. Воронки і Ю. Попеля були також гарно й сумлінно опрацьовані.

Четверта і остання лава на тему "Мета Пласту в 2000 році" була також цікава. Його модератором був пл. сен. Юрій Слюсарчук, який дав гарний вступ, закликаючи змагати до висот, але триматися ногами землі. Панелістами були пл. сен. Орест Гаврилюк, ст. пл. Оксана Мариняк, пл. сен. Олесь Черник та пл. сен. Андрій Білик, який свою доповідь доповнював прозірками статей на українські теми в американській пресі. Суттю цієї теми справді було плянування на майбутнє. Пласт постав і діяв ефективно як відгук на потреби часу нашого народу 70 років тому. А які це потреби сьогодні? Ці проблеми розглянули панелісти в цікавій формі за напрямками: — 1) селекції, себто Пласт такий яким він був подуманий основниками, 2) т.зв. напрям амбасадорів, себто спеціалізуватися і бути знавцями української справи, 3) т.зв. двоторовість, і 4) компромісовий напрям, що включав би всі три попередні напрями. Всі згадані справи цікаві, але й дискусійні, і їх треба буде вирішити до завершення конгресу в майбутньому.

О 7-й год. вечора відбувся пластовий бенкет, який вела пл. сен. Юлія Войчишин з Оттави, Канада. Бенкет відбувся за традиційним пластовим церемоніялом. Відспівання пластовою мелодією "Отче наш", програма, атмосфера, тощо. Він був задовільний не тільки для тіла смачними стравами добрих кухарів "Союзівки" та її опікуном УНС, але і зворушливим для душі і серця піснями України і Пласту, що їх співав Данко Андрусич

шин з гітарою. Гумору додали цікаві скечі старших пластунів Канади й ЗСА. Було багато привітів, слово голови ГПБ, Начального Пластуну, пл. сен. Яра Гладкого. Слово виголосив през. СКВУ пл. сен. Петро Саварин.

Володимир Соханівський
Мюнхен, 27 березня 1985.

Високоповажаний Пан
д-р Богдан РОМАНЕНЧУК
діючий редактор укр. кат. щоденника "АМЕРИКА"
Філадельфія, ЗДА

Високоповажаний Пане Редакторе!

На тему Пластового Конгресу Третього (далі: ПКТ) появилися у Вашому щоденнику дві статті.

Перша: "Відбулася перша сесія УКТ" — "Америка" ч. 10, з дня 24 січня 1985, підписана Володимиром Соханівським.

Друга: "Із прицілом на 2.000-ий рік — успішність нарад ПКТ — не без застережень" — "Америка" ч. 26, з дня 20 лютого 1985, підписана криптонімом М.Див. (далі: "Медивник"). Ця стаття сигнована "римським два" сугерує, що вона є продовженням першої, але зміст, стиль, форма, інтелектуальне і моральне ніво цього "дикого продовження" діаметрально різні, і без будь-якого пояснення Редакції!

Стаття В. Соханівського виявляє усі позитиви нормальної інформативної статті про перебіг того роду імпрез, як КУПО і ПКТ. У ній подані повні імена учасників-доповідачів і конкретно названо теми й зміст їхніх доповідей і коментарі автора до них.

Натомість друга стаття пана "Медивника" являє собою зовсім ненормальну, хаотичну мішанину суб'єктивних тверджень, оцінок і висновків про особи й зміст першої сесії ПКТ всуміш із різними — вже зовсім незрозумілими й непов'язаними з ПКТ — натяками, алюзіями, підтвердженнями, ... про цілу найновішу історію Пласту.

Найбільше заскакує факт, що він або боїться, або соромиться свого власного обличчя і в тій своїй трагічній "безличності" має відвагу знеславлювати інших, а передовсім цілу організацію Пласт.

У першому дописі (В. Соханівського) згадується моє ім'я і прізвище, як автора "слова на відкритті ПКТ", в якому я порушив тему "політичності" й "апартійності" Пласту. В другому пан "Медивник" уважав чомусь потрібним моє прізвище пропустити, але тим брутальніше заатакувати мене як людину некомпетентну говорити на такі теми.

Пане Редакторе!

Стверджую, що пан "Медивник" є людиною, що терпить на комплекс "конспірації"; людиною, яка теж і боїться нормально дискутувати загальногромадські проблеми, що поставлені явно і славно до дискусії перед цілою громадою.

Але теж мушу висловити Вам моє глибоке розчарування, що єдиний у світі український католицький щоденник уважав можливим вмістити таку статтю без будь-якого коментаря і тим наніс зовсім незаслужену кривду пластовій організації; організації, — чи це комусь подобається, чи ні — заслуженій для цілої нації, яка перед трьома роками відзначала в цілому світі своє світле 70-ліття.

Очевидно, моральну й формальну відповідальність за знеславлення й нанесення безпідставної шкоди й кривди для організації Пласт і для осіб заторкнених у статті "Медивника" несе Редакція; щонайменше до часу, коли пан "Медивник" відкриє своє "забрало" й покаже нам обличчя, якщо його має!

Не буду дискутувати з невідомим мені криптонімом М.Див. і зовсім ігнорую всі його особисті наклепи й зневаги. Хочу тільки Вас повідомити, що стосовно змісту моєї доповіді (точніше: "слова"), то те, що про неї пише пан "Медивник", це свідоцтво суцільної нездібности розрізнати між такими поняттями як: "політика", "аполітичність", "політичні партії", "апартиїність" і т.п. (див. мій залучник до цього листа).

Не хочу й не можу підозрівати Редакцію про будь-яке тенденційно-негативне наставлення до мене чи до організації Пласт; тому сподіваюся, що Редакція схоче помістити в найближчих числах "Америки", без будь-яких змін, цього мого листа і текст "Слова", що його пересилаю в прилозі. Тоді читачі Вашого щоденника матимуть об'єктивну можливість виробити собі погляд на проблеми, що їх розглядав ПКТ.

Згори дякую за Ваш ласкавий труд і остаюсь
з належною пошаною!

Атанас Фіголь

... Одним з елементів нації — це мова. Рідної мови не може людина покинути без окалічення своєї душі — так само як не може замінитися з ким іншим своєю шкірою.

Чим вища, тонша, субтельніша організація чоловіка тим тяжче дається, страшніше карається йому така переміна.

Іван Франко ЛНВ том 8, 1930, с.23

Ми і наше довкілля

Д-р Т. Самотулка

БІОЛОГІЧНЕ ТА КУЛЬТУРНЕ САМОЗБЕРЕЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ НА ПОСЕЛЕННЯХ

Доповідь виголошена на ХХІУ Науковій Конференції УЛТПА
у Торонті 1.7.1984

(У скороченні)

I. Уведення

... Аналіза суспільних процесів, здорових і нездорових, наукове синтетичне мислення, а не емоційно-насичені мрії від реально-го життя, наводять нас на шлях далекого бачення. Нас осяює одна думка — візія майбутнього нашої оновленої спільноти на поселенні та могутньої України по розвалі московської імперії. Пора нам розбудитись з дрімоти, підняти знову зайняті дрібним порпанням на своєму загумінку голови, піднести їх вище своєї партійної чи іншої групи, подумати про свою обнову та зачати будувати громадське життя на поселенні на нових засадах, згідно з докладно визначеною метою та продуманим, реальним планом. Нам слід підніматися до висот і з запалом здійснювати свою особисту мету тобто оновлення та об'єднано нашу всенародною мету.

Фізик Ф. Капра з Каліфорнійського Університету, футурист, твердить, що зараз ми перебуваємо у великій глобальній кризі.

На його думку ми пробуємо прикласти концепти перестарілого механістичного погляду на світ до дійсности, яка вже довше не може бути зрозуміла тими категоріями. Отож нам потрібні основні зміни у наших думках, сприйманнях і вартостях.

Як ми реагуємо у зустрічі з цими змінами? Де є наше місце? Східня Європа ще є на рівні індустріальної спільноти, в той час як ЗСА, Канада, Японія і Західня Європа є в процесі переходу до по-індустріальної спільноти.

Коли ми візьмемо до уваги ідеї футуристів, перед нами два шляхи: один — вичікування, а другий — піспішно вскочити на цей швидкий шлях розвитку, щоб піти врівень з епохою.

Передумовою успіху на другому шляху є перетворення, яке зараз для нас є першою і основою потребою, потребою окремих людей, родин і спільноти. Футурист Вилліс Гарман, б. директор Центру для Студій Соціальної Політики у Стенфордському Дослідному Інституті в Каліфорнії, не лише передбачає це перетворення, але також подає показники, що приводять до її виникнення. У загальному, трансформація означає зміну, перетворення виду, форми, істотних властивостей чого-небудь. У нашому випадку нам треба довести до корінних психологічних і суспільних змін, щоб приготуватися до майбутнього життя і встоятися в ньому. Чому потрібне нам перетворення - обнова? На це є дві причини: перша — процес обнови уже проходить у світі й наближається з незвичайно великою швидкістю, і ми повинні бути обізнані з основними його питаннями; друга — процес перетворення обнови серед українців як індивідів може стати початком перетворення деяких аспектів українського суспільного життя включно з українськими інституціями, організаціями тощо. На думку Гармана трансформаційний процес — обнова зродився з уваги на потребу розв'язки проблем, що заіснували в добре розвинених країнах, а він неможливий без змін культурних цінностей. Свідчать про це такі показники: послаблення чуття спільноти, посилене відчужування і безцілість, збільшена кількість емоційних і психіатричних самогубств, хворіб, збільшення насильств і злочинів, терористичних акцій, поблажливе ставлення до гедоністичної поведінки, недбання про публичну мораль, посилене зацікавлення культурами та іншими лиха. Обнова можлива тоді, коли в нас буде свідомість її потреби, мотивація до самообнови, позитивне ставлення, щоб стати підметом, а не предметом у майбутньому новому житті. Врешті ще одна опінія Гармана, а це: ("Ніщо в історії не вказує на те, що суспільна трансформація могла б заіснувати без поважних економічних і культурних втрат і руйні"), Отож нам слід готуватися до цих майбутніх подій.

Наведені думки футуристів мають глобальний характер, а ми маємо діяти локально. Перед нами дві фази дії:

перша — це нагла, негайна акція для рятування нас перед асиміляцією тут, а обмосковлювання в Україні;

друга — це дальша, довготрива продумана дія, скерована на нашу віднову особисту й національну. Процес нашого дозрівання може бути дуже допоміжним у процесі вирощування нового покоління, щоб воно було злібне швидко реагувати на нові зміни, інтегрувати, що є добре й корисне, розвивати себе й українську спільноту. А також ми можемо допомогти багато в процесі формування нової української держави.

I. Українська спільнота

Висловлюючи свій ретроспективний погляд на психіку українців Г. Ващенко написав таке: ("А проте індивідуалізм українця при несприятливих умовах політичного і суспільного життя перетворюється в егоїзм, що характеризується замиканням у коло вузьких особистих інтересів нехтуванням інтересами суспільними. Цей егоїзм набуває різних форм, як наприклад, — ренегатство, кар'єризм, байдужність до всього, що виходить поза рамки власних інтересів. Характерною формою українського егоїзму є амбіціонерство. При відсутності високої життєвої мети амбіціонерство українця іноді набуває дріб'язкового характеру. Дуже влучно ця риса відбита в повісті Гоголя: "Як посварились Іван Іванович і Іван Никифорович"... "Та через дріб'язкову образу, через те, що Іван Никифорович назвав Івана Івановича гусаком, ця дружба переходить в непримирну ненависть".)

В. Липинський зосередив свою увагу над згубністю українського емоціоналізму для наших політичних змагань: ("Досить, наприклад, подразнити чийсь дрібну амбіцію, або дрібне хотіння, щоб він, під впливом цього дрібного подразнення забув про ідеали та хотіння, вирішальні іноді для буття всієї нації. При таких умовах, політика як умілість організувати й здійснювати розумом то волею певні сталі хотіння та ідеї, на Україні найбільш тяжка й невдячна праця"). У продовженні передаю ще такі думки Ващенко: ("Не перевівся цей тип і в останні часи серед української еміграції... люди перестали жити широкими державними ідеями і замкнулися у вузьке коло особистих інтересів, свого матеріального добробуту, або особистих часто дріб'язкових амбіцій").

Зараз підупали вартості, ставева мораль, поведимося як адолесценти. В Україні інтелігенція відчужується від свого народу, але живе ще Гельсінкська група у Сибірі, як зразок українського нескореного духа.

Асиміляція — обмосковлювання

Комунізм з колективістичним ідеалом, клясовою мораллю, утилітаризмом, атеїзмом і т. ін. не дає можливості свobodного індивідуального і національно-суспільного розвитку в Україні. Асиміляція в Україні з пляновим, посиленим нищенням української культури й її носіїв державним апаратом і асиміляційні процеси на поселенні — це дві різні форми асиміляційного процесу. Коли обмосковлювання України має на меті знищити українську культуру, щоб створити "один советський народ", а вірніше в ім'я московських імперіалістичних плянів, асиміляція

на місцях поселення українців відбувається, що так скажу, добровільно з нашої сторони, а не під тиском державних адміністрацій. Це теоретичний аспект. Практичний аспект не є такий простий. Деяке світло на те кидають висліди праці д-ра Ю. Василюка про асиміляцію українців в аспекті вартостей в Австралії. Коли мова про термінальні вартості, українські студенти приписували найбільшу вагу таким вартостям: щастя, самоповага, забезпечення родини і свобода; австралійські студенти: щастя, свобода, справжня дружба, сенс, переживання досягнень; українські батьки: забезпечення родини, щастя, мир у світі, свобода; австралійські батьки: забезпечення родини, мудрість, щастя, мир у світі. У висновку цієї студії стверджено, що термінальні вартості українських студентів були більше зближені до культури господарів як до їхніх батьків.

Отож справа асиміляції українців на місцях поселення це є наша внутрішня проблема, яку ми мусимо старатися так чи інакше розв'язати.

Мова — мовлення

Згідно з вченням мовознавця Олександра Потебні слово вміщає в собі не лише значення, але й набутий досвід індивіда й народу. Мова є необхідна для зберігання національної культури. Мова, як продукт культури, є носієм ідей, способу мислення, традицій, які передаються з покоління в покоління, що Е. Кобб називає "біо-культурне континуум". Засвоювання материнської мови розбуджує національну свідомість. Тому нам треба дбати про українське мовлення в родинах, українських організаціях, в школах українознавства, в церквах. Треба так повести діло, щоб діти молилися й бавилися по-українському. Та, на превеликий жаль, багато родин ідуть по лінії найменшого опору а молодечі організації дозволяють на ведення діяльності в їхніх частинах англійською мовою чи заводять дискусії на тему двомовності.

Демограф, д-р Олег Воловина з Вискансин Університету подає найновіші статистичні дані в своїй праці: "Особи українського походження в ЗСА — теперішній статус і майбутні перспективи щодо збереження мови". Згідно з переписом населення з ЗСА в 1980 р. 730.000 осіб з'ідентифікували себе українцями. Фультон з Бравн Університету начислив 1,200.000 українців, що на думку д-ра Воловини є більш правдоподібне. Д-р Воловина подає свої обчислення та передбачення на майбутнє на основі числа 730.000. Лише 17% (123.000) українців говорять дома українською мовою, в той час як вірмени виказують 48%, а португальці 35%. У порівнянні з іншими етнічними групами — коли мова про українські родини — українців з 52% пере-

вищують лише вірмени — 73% і португальці — 60%. Одно-дружні родини виказують високий рівень збереження української мови. Видний в різних місцевостях різний відсоток українського мовлення, наприклад Патерсон-Кліфтон-Пасейк 36.7%, Рочестер 30.9%, Чікаго 30.6%. Вищий рівень українського мовлення залежить від дії громад, яка вимагає знання української мови — публичні виступи, школи українознавства, організації тощо. Вік є важливим фактором з нижчим відсотком у молодому віці. Але позначається більший спадок у віці між 15-26 р. ж. як у інших вікових групах. Крім того, треба підкреслити Факт, що жінки більше прив'язані до української мови ніж чоловіки. Мішані подружжя мають погубний вплив на українське мовлення.

Докладніші передбачення на майбутнє не є можливе з уваги на різні непередбачені фактори, але д-р Воловина припускає, що в 2020 р. українське мовлення в групі між 10-14 році життя, наприклад 4000 в 1980 значно зменшиться до року 2000, а потім повільно вирівняється з приблизним числом біля 860 в 2020.

II. Біологічне й культурне самозбереження

1. Основні визначення понять

Виходжу з таких тверджень:

- a. Живемо у важливому періоді людства з незвичайно швидкими змінами, до яких нам треба доставно адаптуватися, якщо ми хочемо зберегтися, коли брати до уваги національний аспект чи відіграти яку-небудь роль у колі народів.
- б. Обсервуємо швидкі асиміляційні процеси на місцях поселення та поспішне намагання й заходи для обмосковлення в Україні.
- в. Безперестанні війни на нашій планеті, посилене зброєння, наполегливе здійснювання імперіалістичних планів Москви опанувати цілий світ вказують на те, що війна неминуча, про що й відкрито говорять деякі члени Пентагону.

Тому перед нами мусить виникнути питання самозбереження, інакше прагнення зберегти своє життя. Це нічого дивного, бо такий закон у природі існує. Чи ми думаємо про те? Сумніваюся. Наша спільнота щораз більше замовкає, щораз менше стає активною, замикається у вузькому колі особистих інтересів, втішається добробутом, варениками, борщем і часом пивом, а особисті дрібні амбіції виростають до федеральних чи світових розмірів.

У випадку війни, чи ми є приготовані по можливості зберегти себе? Чи ми виховуємо наших дітей так, щоб були зарадними в такій чи подібній ситуаціях?

Як треба би було розуміти біологічне й культурне самозбереження? Біологічне самозбереження, на мою думку, має два аспекти:

- **перший** — це фізичне збереження в катастрофічних ситуаціях, у подіях з тяжкими трагічними наслідками, чи це буде війна, землетрус чи щось іншого;
- **другий** — втрата української субстанції тим, що багато українців назавжди відходять від української спільноти.

Культурне самозбереження — самозрозуміле й не вимагає пояснень, хоч варто б згадати, що культурне життя спільноти може також знайтися в катастрофічній ситуації.

2. Що є основне в процесі самозбереження?

Бажання жити й рішучість в акції з метою зберегти себе лежать в основі нашої **постави**, яка є суттєвим психологічним станом для самозбереження. Без наявності цього підсвідомого чи свідомого стану самозбереження не можемо мати успіху. Підкреслюю ще раз — постава є першим основним і суттєвим чинником у процесі самозбереження. Головне для постави є твердий характер, що виявляється у словах і вчинках. Постава відноситься так до фізичного самозбереження у ситуації дикої безлюдної місцевості, як і культурного чи національного самозбереження. Постава виникає внаслідок любови, наприклад родини; розуміння себе, яке є критичне в часі самозахисту; суспільного виховання і вироблення (співпраця, змісл солідарності тощо). Які риси характеру є пов'язані з розумінням себе? Для прикладу назву: вміння зберегти спокій, самоконтроля, раціональне думання, довір'я до себе, самовпевненість, самоповага, фізичне здоров'я і сила, розуміння особистих обмежень тощо.

Другий важливий чинник — це свідомо й доцільна дія.

Третій — це відповідна підготовка й плян. Вона повинна йти щонайменше в двох напрямках: психологічному й практичному для набуття відповідних вмінь у висліді активної участі у відповідній програмі. Іншими словами — виховання відіграє вирішну роль. Чи виховання в наших родинах і виховні програми в організаціях молоді включають ці знання і вміння? Якщо так? то до якої міри?

Запитаймо себе: Яка є наша постава щодо українського мовлення? До мішаних подруж? — Що ми робимо, щоб зрозуміти себе? — Як представляється справа суспільного виховання?

Яка є наша доцільна, свідомо дія?

Чи ми діємо за продуманим, реальним пляном?

Врешті, чи ми справді робимо які-небудь заходи для біологічного й культурного самозбереження? Не думаю. А ми дивуємося, що діти перестають говорити по-українському, що діти переймають вартості хазаїнів, що діти входять у мішані подружжя, що у великому відсотку кінчається відходом від нашої спільноти.

Іван Франів

Присвята тим пластунам, що згинули в боротьбі за волю

України

ЗГАДАЙМО ДРУЗИ

*Згадаймо, друзі, наші дороги,
Які проміряли наші ноги,
І ті стежки зарослі у кущах,
У рідних горах, долах і лісах.*

*Ми мандрували у дні похмурні,
Співаючи бадьорих пісень
Завжди веселі і безжурні,
Бо завтра буде соняшній день.*

*Згадаймо друзів — тих, що з нами
Хотіли вкласти до волі шлях,
Завжди при ватрах вечорами
Пляни творили на завтрішній змаг.*

*Вони до змагу мужньо стали,
Приняли бій зі зброєю в руках,
Спиняли ворожі навали
Щоб чистий був до волі шлях.*

*Вони свій нарід щиро любили,
Темні ліси, зелений гай
Своєю кров'ю окропили,
Щоб вільно ців наш рідний край.*

*Згадаймо, друзі, наші дороги
І ті стежки зарослі у кущах,
Які проміряли наші ноги
І тих, що впали у боях.*

Гнів осліплює людину, розум баламутить, понижує людську гідність, добро на зло крутить .

Є святий гнів, справедливий, що злих діл не робить, але грішний гнів злочинний — людські душі гинуть.

80-РІЧЧЯ ПЛ. СЕН.
АНДРІЯ ХАРАКА

Коли гостинна зала Інституту св. Володимира була заповнена гостями і приятелями при завітчаних столах, на залю ввійшла людина у почоті своєї дружини, станичного та інших організаторів цієї зустрічі. Людина ця йшла поважним зате бадюрим ходом, ви-простована, непохила, зі скромною усмішкою на устах, з дещо звогченими зі зворушення і здивування очима та буйною-буйною сиво-білою чуприною, що при-

родно вкладалася неначе у сріблесті хвилі, зсуваючися на чоло. Це прозраджувало всім про його давню вроду. Цією людиною був власне пл. сен. Андрій Харак з його дружиною Лесею. Андрій мабуть почувався 80-річним молодцем. Він був зворушений і здивований, бо він знав, що буде багато людей, але аж так багато, то він таки не сподівався. І справді при столі, де сидів Андрій з своєю дружиною, був і голова ГПБ пл. сен. В. Янішевський, голова канадського КПС — пл. сен. Іроїда Винницька, станичний пл. сен. Е. Гуцуляк, голова Торонтського УПС — пл. сен. І. Велигорський, представник І-го Куреня ім. С. і О. Тисовських пл. сен. О. Марченко й інші члени ГПБ та інших пл. проводів. Госпорадем був пл. сен. Мирон Хабурський. Молитву перевів о. Байрак. Страви були добрі і смачні,

приготовлені фірмою пл. сен. Р. Ганьківської. Алькогольних напитків взагалі не було. Всі повищезгадані пл. провідники склали нашому Андрієві свої гарні, щирі привіти і gratуляції, підкреслюючи його багаторічну, послідовну, і непереривну діяльність, а в Канаді почавши від посту першого станичного в Торонті в 1948 р., відтак різних прерізних функцій від новацького братчика, юнацького виховника, зв'язкового, кошового, гніздового, команданта таборів аж до референтури Пл. Видавництва ГПБ. Андрій Харак, можливо, є єдиний пл. сеніор, до якого більшість молодших членів звертаються через "ти". Він є приступна і дружня людина.

Народився він у Щирці біля Львова з березня 1905 р. Його батьки Петро і Пелагія післали його після народної школи до Вчительської Семінарії у Львові, яку він закінчив в 1926 р. Тут він записався до Пласту і став його членом. Він добре пам'ятає, що його вчасно обрали гуртковим, відтак "полковим суддею" і врешті "полковником". Пласт вживав тоді такі назви. В семінарії він пізнав Северина Левицького-Сірого Лева та став його пл. адьютантом. По професії Андрій є учителем, пізніше інспектором народних шкіл. Свою любов до України Андрій перебрав від своїх батьків, в домі яких відбувалися різні сходи чи наради провідних суспільно-визвольних діячів та організаторів Листопадового Зриву. Андрій вже тоді, як молодий юнак виконував певні функції на Службі Українських Січових Стрільців, за що він пізніше був ув'язнений у польській тюрмі.

У воєнну заверуху II-ої Світової Війни він зупинився в Австрії, а по війні біля табору Ляндеку. В 1948 році він приїжджає з дружиною до Торонта, де в короткому часі стає першим станичним, коли тут було тільки 27 членів і 37 доларів, а сьогодні біля пів тисячі членства. Тут власне пішла у дію Андрієва особовість, яку різні люди різно її бачили. Як учитель по професії, він умів словом стимулювати, заохочувати, притягати, додавати духа, але й сам щиро працював. Він був передбачливий і відчував потребу що, коли, як і де треба купити, одну чи другу домівку, все ліпшу і кращу, відтак купно оселі тощо. В цих справах він відіграв поважну роль, бо кидав думки-пляни, які підхоплювали інші і тоді спільно їх реалізували. Андрій був до того найбільше здібний, бо, як і в кожній суспільній праці постають конфліктні ситуації, а Андрій взагалі не вмів ні сваритися, ні гніватися та не навчився цього до сьогодні. Інколи в житті у конфліктних ситуаціях деякі чутливі люди у відчаю чи злості майже експлодують, а Андрій в той час спокійно підшукував нову корисну річ чи проблему, яку

пл. організація повинна б розв'язати. Він завжди був у авангарді життя Пласту та вмів вміло поєднати своє родинне життя з його потребами, бо Пласт був неначе його справжньою родиною. Він також брав і бере дотепер активну участь у житті Українського Народного Дому в Торонті. Своєю доброзичливістю він привернув до життя І-ий Курінь ім. С. і О. Тисовських, де місцева стежа з 3-ох осіб зросла до 22 членів. Андрій був і є бистрою людиною, бо все був у відповідному і доброму місці своєчасно, з відповідними людьми, з відповідною місцією і найважливіше: йому завжди вдавалося бути успішним. Навіть з т. зв. "Залізним фондом пл. видавництва", яке ГПБ проголосила завдяки йому тодішньому референтові пл. видань, справді сама в нього не вірила. А цей фонд зріс до 46 тисяч дол. і минулого року з цього фонду пішло 5 тисяч дол. тільки з відсотків но потреби видань. Є надія, що Андрій доживе бодай до 100 років і тоді напевно "Залізний фонд" матиме бодай 100 тисяч і буде перезаний фондом ім. Андрій Харака. Тому то присутні так щиро і достойно співали Андрієві "Многих Літ." ГПБ вже давніше нагородила його відзнакою св. Юрія у золоті. Розвагова програма цієї гостини була гарна, поважна, весела й цікава з виступом співаків, рецитаторів з гумористичними поезіями і заспівами авторства пл. сен. Івана Франіва та словом станичного пл. сен. Е. Гуцуляка з доброю дозою здорового і вдумливого гумору з сучасного життя. 80-річчя Андрія Харака було прекрасною нагодою погратулювати йому та побажати багато здоров'я, подякувати йому за труд цілого його життя для нашої спільноти і Пласту і при тому відновити товариське співжиття. На Многі Літа, Андрію!

В. Сох.

Хто злість покидає, той життя спасає!

Гордість означає глупоту.

Дурний гордиться, а мудрий сміється.

Де гординя є жива, там порожня голова.

Хто гординю в серці має, той про себе мало знає.

Повний колос до землі гнеться, а пустий вгору дереться.

Горда людина обманює сама себе; вона завжди має себе за ліпшу, ніж вона справді є.

Чваньба — рідна сестра гордості.

Ледарі нещасні люди, їм добра в житті не буде.

Найбільший грабіжник людини — її лінивість.

Де нарід лінивий, там голод можливий.

В кого лінива рука, в того доля гірка.

ВЛАСНІСТЬ
ПЛАСТОВОЇ СТАНИЦІ
В ДІТРОЙІ

Трибуна молодих

ЗАКЛИК ДО СТАРШОГО ПЛАСТУНСТВА

Минуло 60 років створення окремого пластового уладу — УСП. 60 років існування нашого уладу несе зі собою незабутні спомини відданої праці, не лише у виховній ділянці, але особливо у вірності своєму народові, тоді коли рідна земля кликала своїх молодих і талановитих синів і дочок стояти на до смертній стійці.

Нині наша пластова родина знаходиться в обставинах цілковито відмінних від тих, в яких Пласт родився і процвітав на початку цього століття. Нині перед нами стеляться нові завдання, нові визови. Одначе запал молоді душі лишається і далі повною жадоби прямувати до кращого, до вищого, до дальшого. І здається, що не випадково зелена барва стала оздобою старшо-пластунського однострою, символізуючи ентузіязм і весняний порив до життя.

Коли ми нині ставимо питання, яке є наше завдання, чи яка може бути діяльність Уладу Старшого Пластунства на терені Канади, то це до певної міри віддзеркалює сумніви та непевність нашого молодечого потенціалу. Та як же! Олександр Великий до 33-го року життя завоював цілий знаний йому світ, 20-річний Лафает став полководцем великого французького війська. Галілей збагнув принцип маятника, маючи 18 років. Моцарт мав 26 років, коли він написав один з найкращих композиторських шедеврів. А ми на що чекаємо? Невжеж технологія модерного світу приборкала наш молодечий порив мріяти і боротися? Схаменімся! "Геть із мулу якори іржаві—", пише Симоненко, "нидіє на якорі душа!" Не даймося, щоб байдужість заволоділа нашим життям. Хай наша душа не сидить на дні моря, як заржавлений якір придушений намулом. Каже одна приповідка, що корабель в пристані безпечний, але не на те його будують! Симоненко найкраще висловлює цю думку у вірші "Мріяти й шукати":

Хто сказав, що все уже відкрито?

Нащо ж ми народжені тоді?

Як нам помістити у корито

Наші сподівання молоді?

Кораблі, шикуйтеся до походу!

Мрійництво! Жаго моя! Живи!
В океані рідного народу
Відкривай духовні острови.
Жоден вітер сонця не остудить,
Півень землю всю не розгребе!
Україно! Доки жити буду,
Доти відкриватиму тебе.
Мріяти й шукати, доки жити,
Шкварити байдужість на вогні!
А якщо відкрию вже відкрите, —
Друзі! Ви підкажете мені. . .

Хай це буде нашим гаслом: "Мріяти й шукати". Творчість, життєрадісність, здоровий гумор, дозріла духовність і стаєлева характерність, життєві ідеали є віддзеркаленням здорової молоді душі, яка розуміє, що життя полягає не в здобутті високих посад, великих маєтків чи людської слави, а радше, що жити — значить постійно пізнавати себе і своє довкілля, відкривати наново "духовні острови" рідного народу. Таким чином не будемо більше "шукати" якоїсь діяльності для УСП, натомість наша діяльність буде природним висловом молоді, пластової, насправді живої душі. Напнім вітрила наших мрій, а якщо ми відкриємо уже відкрите, то я підкажу вам, а ви мені.

СКОБ!

Ст. пл. Михайло Лоза О.Х.
Крайовий Булавний УСП в Канаді

ІДЕОЛОГІЧНИЙ СЕМІНАР

У днях 18-21 травня ц.р. відбулася на оселі "Пластова Січ" біля Торонта, цікавий рід зустрічі старшого пластуна у формі "Ідеологічного Семінару". Пл. сен. Орест Джулинський, референт вишкочів при КПС, був ініціатором цієї думки, та вклав багато праці, щоб підготувати якісну програму. Загальна тема семінару розглядала ідентичність сучасного молодого пластуна під національним, релігійним та пластовим оглядом. В гуртках і майстернях обговорено зрозуміння української ідентичності тут в Канаді, відношення до України, засоби і можливості помочі Україні, відношення старшого пластуна до громади, активність в громадському житті, і головне потреба Бога та відношення до Церкви.

Важливою ціхою цього семінару була зустріч більшого числа старшого пластуна та обміна думок на ідеологічні теми. І справді, прибула пластова молодь з кожного осередку УСП, крім Едмонтону. Участь поверх тридцяти учасників пока-

залася великим потенціалом, зокрема щодо дальшого напрямку старшо-пластунської діяльності. Мабуть найбільша небезпека такої зустрічі була вертатися домі з порожніми руками, не використати природні сили молодих ідеалістів. Порозумівшись з організаторами семінару, вдалося використати останню частину програми для старшо-пластунської орієнтації. За тих кілька днів багато говорилося, порушено багато тем, над якими молода українська генерація не раз роздумувала, а тут якраз була нагода поділитися такими думками з ровесниками/цями подібних переживань. Треба було діяти, сконцентрувати молодечі сили і ентузіазм на спільні пляни. На підставі продискутованих точок програми семінару, учасники розділилися на гуртки заочно від особистого зацікавлення. Після кількогодинної праці в гуртках, відбулася "чорна рада", на якій представлено кілька проєктів, з яких апробовано:

1. **МАШИНА** — система швидкої комунікації між членами УСП "від моря до моря".
2. **КОМІСІЯ КУЛЬТУРИ** — практичні пропозиції, щоб відживляти та дати старшому пластуству нагоди плекати творчість своєї людської душі (музика, мистецтво . . .).
3. **ДИСИДЕНТИ** — активна і зорганізована координація участі УСП в обороні політ'язнів.
4. **МОВА** — поперше особиста віднова постанови говорити рідною мовою, а подруге, пропозиції як відновити і плекати серед юнацтва любов до неї.
5. **КОМІСІЯ ІДЕОЛОГІЇ** — має за мету проаналізувати недотягнення пластової ідеології в контексті сучасного світу. Про ширший опис згаданих проєктів іще буде мова.

Після закриття "Ідеологічного семінару", кожний їхав у свою сторону, до свого кутка Канади, чи автвом, чи літаком, однак верталися відживлені новими переживаннями, новими знайомствами, спільними ідеями та відновленим пластовим духом.

РЕЗОЛЮЦІЇ 12-го ЗАГАЛЬНОГО З'ЇЗДУ УСП:

1. 12-ий Загальний З'їзд УСП закликає курені УСП приєднатися до місяця одности, що ним є травень, активним посиленням зв'язків зі своїми членами в різних країнах, а особливо нав'язанням комунікації з осередками УСП по різних країнах.

2. 12-ий загальний З'їзд УСП закликає членів УСП брати активну участь в Світовому Конгресі Молоді під час Року Молоді — 1985 —, що є підтримкою для програми СКВУ та праці його голови пл. сен. Петра Саварина.
3. З'їзд УСП доручає Головній Булаві УСП виготовити новий формуляр зголошення до УСП, в якому буде визначення обов'язків і привілеїв члена УСП.
4. З огляду на малий чисельний стан УСП по декотрих країнах, де існує Пласт, З'їзд УСП підтримує створення експериментальних куренів мішаних статей по тих країнах.

РЕКОМЕНДАЦІЇ 12-ГО ЗАГАЛЬНОГО З'ЇЗДУ УСП:

5. З'їзд УСП закликає до ближчої співпраці між членами УСП і УПС.
6. З'їзд УСП закликає всіх членів УСП причинитися до того, щоб Пласт присвятив увагу у своїй програмі виробленню релігійного відчуття і чуйности до життя серед природи.
7. З'їзд УСП підтримує ідею злучення пластових журналів "Готуйсь", "ЮНАК" і "Пластовий Шлях" в одну-пластову публікацію до 1986-го року, в якій могла б появлятися сторінка для виховників з порадами як найкраще використати дане число у виховній праці, як і також справи УСП.

(Резолюції 1, 2 і 3, та рекомендації 5 і 6 були прийняті З'їздом одногосно. Резолюція 4 перейшла одним голосом: 26-за, 25-проти, 2-стрималось. Сьома рекомендація перейшла більшістю голосів: 27-за, 8-проти, 13-стримались).

Ст. пл. Зенон Хабурський

НЕМА ТО ЯК У ЛІСОВІЙ ШКОЛІ!

Найкращою пробою для вияву вартости людини не є вигоди, але труднощі й визови. Лісова Школа відрізняється з-поміж усіх пластових вишколів власне тим, що просто створює труднощі й невигоди, що стоять, як перепони або допоміжні засоби в дорозі до означеної мети — до успішного закінчення вишколу. Юнак стає придавлений надмірними обов'язками, або виходить на вершок самопізнання.

Метою ЛШ є вишкіл булавних і інструкторів на юнацькі табори. Учасники ЛШ ознайомлюються з практичним веденням таборів та засвоюють знання практичного пластування через інструктаж і здобування іспитів вмілостей. Всі зайняття й поведінку учасника точкують співучасники й булава на підставі трьох однаково вартісних категорій: пластова постава, провідництво й інструкторство. Система точкування вказує на успіх або неуспіх учасника в засвоєнні вимог вишколу ЛШ, і допомагають вирішити про призначення або непризначення абсолювентури ЛШ. В такій системі, юнак не може прикриватися фальшивістю і до кінця табору повинен пізнати свої сильні й слабкі риси характеру.

Дев'ятнадцята з черги ЛШ вирізнялася у програмі від попередніх вишколів тим, що замість усталеного традиційного двотижневого табору на терені Лісової Школи в горах Кетскіля біля Гантеру, табір перейшов після першого тижня з традиційного місця на терен Вовчої Тропи. Можна вчислити чотири причини, які, правдоподібно, спричинили таку зміну: експеримент, спроба інтегрувати ЛШ з вишколом гурткових; мала кількість членів булави інструкторів (пл. сен. Юрій Саевич — комендант, пл. сен. Петро Содоль — бунчужний, пл. сен. Руслян Рясак — писар, ст. пл. Роман Процик — інтендант); мало учасників (всього дев'ять); старший вік учасників.

Через малу кількість членів булави й учасників, від кожного учасника вимагалось підготовки й проведення інструктажу в одній з трьох головних ділянок практичного пластування: картографію/мандрівництво, піонерство, куховарення/інтендантура та знання двох додаткових ділянок. Окрім інструктажу учасників табору щодо поодиноких спеціалізацій, булава переводила гутірки й інструктажі на теми: провідництва, засобів створення українського середовища на таборі, ролі булавного, ролі інструктора, спорту, теренових ігор й змагів, першої помочі, природознавства та астрономії. Теренові змаги, лисячі біги, алярми, спів та ватри теж мали своє місце у таборній програмі.

Здавалося, що все в першому тижні було спрямоване до швидкого засвоєння й перевірки нового матеріалу, щоб підготувати учасників провадити вишколом гурткових. Через

обмежений час учасники (поділені на дві стежі) ледве поставили табір на ноги, а вже треба було його звивати та підготуватись до переїзду на Вовчу Тропу. На терені Вовчої Тропи після одного дня розтаборювання до ЛШ прилучилися 24 юнаки з юнацького табору "Нащадки Скитів" на шестиденний вишкіл гурткових. Їх поділено на дві чоти по три стежі з чотирьома юнаками у кожній під керівництвом стежового. Кожний юнак мав нагоду бути стежовим і проявитися як провідник у часі таборової програми, що включала інструктажі з піонерства й картографії, гутірки на різні теми, розбудова табору, теренові ігри й змаги, лисячі біги, спів і ватри. Кожного вечора стежові оцінювали себе, інших учасників стежі й учасників Лісової Школи (які тепер чергувалися у виконванні обов'язків бунчужного, писаря, господаря, чотового й стежового опікуна) щодо провідництва і пластової постави.

Після коротенького опису хочу перейти й сконцентруватись тут над короткими висновками, які виринають з минулорічної 1983 ЛШШколи. У попередніх роках наголос був на здобуття якнайбільше точок у щоденному змагу. Змаг мав більш особистий характер — один учасник проти другого в змагу за першенство. ЛШ-83, натомість, мала перед собою ще другу близькозорну, хоч колективну мету — підготовку до вишколу гурткових. Учасники зосередились не так над здобуттям точок, але на засвоєнні знання, потрібного до успішного переведення вишколу гурткових. Спільна мета зродила серед учасників дух дружби. Учасники зрозуміли, що успіх вишколу залежав від їхньої співпраці. Тут не йдеться про відкриті критичні системи точкування. Ми є свідомі того, що змаг викликає у змагунів найбільше зусиль, що й корисне у розвитку провідницьких рис і вмілостей. Ми тут лише запримічуємо, що подвійна близька ціль позитивно діяла в напрямі основної мети ЛШ — вишкіл юнацького провідника — і тому більше підкреслювала важливий елемент співпраці між провідниками.

Успіх ЛШ-83 залежав у великій мірі від успішного переведення вишколу гурткових. Брак успіху цього вишколу лише вказав би на неготовість учасників ЛШ, на недостатність однотижневої підготовки, та на невдачу експерименту. Всі докази, зате, вказували на повний успіх вишколу. Молоді учасники вишколу гурткових, почувавши себе частинними співучасника-

ми ЛШ, наслідували своїх зростаючих інструкторів, булавних та засвоювали їхню дисципліну й ентузіазм. Вишкіл гурткових у багатьох виробив почуття самопевности, охоту шукати визовів і поборювати труднощі. Юнаки, які спочатку придивлялися до провідників, не виявляли своїх провідницьких умінь або виявляли загальну знеохоту співпрацювати з виховниками на юнацькому таборі перед вишколом, до кінця вишколу і в останні тижні на таборі "Нащадки Скитів" стали провідними, діючими та навіть заслужили собі на признание і відзначення. Такі осяги свідчать про успіх вишколу і вдалість експерименту ЛШ-83.

Незалежно від своєї форми, Лісова Школа будує характер, скріплює людину і вчить її брати ризик в житті. Не досить мати мету й розуміти обставини, треба мати відвагу діяти, бо тільки через дію можна дійти до бажаної мети й зреалізувати мрії і сподівання. Часто успіх і невдача криється не у кращій спроможності чи в ідеях, але у відвазі поступати й діяти згідно з своїми переконаннями, незалежно від передбачених чи не передбачених вислідів.

Листування

Від Редакції!

Треба бути вдячним Другові Миколі Ценкові за його так велику і щирі турботу, його боротьбу продовж цілого життя з алкоголізмом і ніотиною та спорідненими ними проблемами. В Торонті, наприклад, можна було бачити пластові приняття, веселі вечори, гостини цілковито без алкогольних напиків і вони справді були найвеселіші, які тільки можна було бачити. Були також більші забави, організовані пластунами, де гості були мішані, себто були члени і нечлени Пласту, де вживали алкоголь. Дехто був веселий під впливом напиків, а більшість були веселі тому, що було гарне і веселе товариство. Це справді є дуже проблематична справа організувати новорічну забаву, чи якусь іншу, запрошуючи загал громадянства, з якого багато не знає пластового закону та цілковито забороняти їм вживати алкогольні напикки? Можна бути згідним з тим, щоб на вповні пластових гостинах з участю новацтва і юнацтва абсо-

лютно не вживати жодних алкогольних напиків. Справу мішаних зустрічей чи гостин з участю членства Пласту і загалу громадянства, варто спокійно передискутувати та дійти до певних висновків. Нам виглядає, що Друг Ценко, як і багато інших членів колись славного Т-ва "Відродження" будуть вдоволені тим, що "Пластовий Шлях" піде їм назустріч, даючи місце на повищу дискусію, пам'ятаючи при тому, що пластовий закон каже: пластун дбає про здоров'я, тому не вживає алкогольних напиків і не курить, і очевидно не вживає інших наркотиків чи хемікалій. Редакція ПШ чекатиме на розсудливу і культурну реакцію своїх читачів.

Д-р Микола Ценко

До: пл. сен. В. Соханівського.

Дорогий Друже!

З "Пластового Шляху" бачу, що Ви займаєте становище до різних питань з нашого наболілого пластового життя. І тому, пересилаючи Вам потрібні матеріали, коротко реферую, щоб розглянути цю проблему на сторінках "Пл. Шляху", але й у інших матеріалах для підготовки чергової сесії ПКТретього, а також зайняти до неї становище.

На жаль, впродовж довгих років я не зустрічав ніде голосу в справі поважного трактування постави Пласту до пиття алкоголю й курення, а проблема ця так зразково була поставлена на рідних землях — мабуть найкраще серед скавських організацій цілого світу. Мабуть стан був тому, що ми жили на своїх землях і гостро відчували поневолення, ми знали, що нам треба боротися з чужою владою, і не тільки з нею, але й з її монополем, що нищив наші народні маси. Про це ми тут помалу забуваємо, а лихо алкоголізму далі існує. І коли я тепер підношу протест проти нього, то не лише як пластун, але також і як колишній голова протиалкогольного і протинікотинного Т-ва "Відродження" у Львові в роках 1930-1939 та людина, що дивиться на світ відкритими очима й розрізняє — що є добро, а що зло, з яким всім нам треба боротися...

В цілому світі йде тепер затяжна боротьба не лише з наркотиками, але й з алкоголізмом, тепер навіть в Радянському Союзі, у Польщі в церквах складають присягу проти пиянства, священики видали пастирські листи і борються з власним державним монополем, а в ЗСА тепер понад 12 мільйонів налогових алкоголіків, а поміж ними сотки, а може тисячі наших, навіть молоді. Вже багато померло з цієї недуги, і випадково на сторінках "Свободи" в березневих числах цього року було аж три знаменні статті (копії їх пересилаю!) п.н. "Пошесть аль-

коголізму в Радянському Союзі" Ст. Женецького, "Алкоголізм молоді в Польщі" Михайла Кучера та "Промовчувани досягнення" російської культури". М. С (що дають дуже багато повчаючого матеріалу та прямо трагічних цифер і фактів...)

Також і ЗСА Найвищий Суд Нью Джерзі видав вирок, що за п'яного водія автом, коли він зробить випадок, відповідає не лише він сам, але й господарі, що "помогли" йому бути п'яним. І вже перший наслідок вироку — судова угода на 173 тисячі доларів.

Але прямо в голові не міститься, що сталося з нашим "Пластом"? Де ті змагання "пер астра ад астра"? Де джерела нашого ідеалізму? Чи не спостерігаєте проявів звичайного байдужиння? Чи це не нагадує нам причти про однорога, коли довкола втікача небезпекою світ валився, а він руку простягав до меду? Не знати, що буде завтра, а й наші "молодці" хочуть собі "солодкий медок заїдати". Чи не думаєте, що треба лиху радити, треба негайно діяти, боротися з цим лихом.

Щиро здоровлю СКОБ!
Ваш "Рамзес"

ДАТНИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД "ПЛАСТОВОГО ШЛЯХУ" ЩО ВПЛИНУЛИ ДО 31-ГО ЛИПНЯ 1985 РОКУ

ЗСА:

\$ 20.00 — пл. сен. Олена Сацюк, Сен Жармен, Порторіно.

\$100.00 — Члени Осередку Праці УПС, Чікаго (дивись замість квітів на могилу пл. сен. Дарії Навроцької).

\$100.00 — пл. сен. Іриней Темницький, Ірвінгтон (дивись замість квітів)

\$100.00 — пл. сен. Ольга Манастирська, Едмонтон.

Замість квітів на могилу

св. п.

пл. сен. ДАРІЇ НАВРОЦЬКОЇ

на Прес-фонд "Пластового Шляху" склали члени

ОПраці УПС, Чікаго й колишні учениці Покійної

по \$ 20.00 — Іванна Горчинська, пл. сен. Галина Заяць

по \$ 15.00 — пл. сен. Ірина Пежанська

по \$ 10.00 — пл. сен. Емілія Войнаровська, п-ні Марія Гарасовська-Дачишин, пл. сен. Василь Литвин, п-ні Ляна Гринів-Сениця, пл. сен. Ростислав Смик, пл. сен. Ореста Тначун, пл. сен. Олена Турула

по \$ 5.00 — пл. сен. Ореста Фединян.

\$130.00 — разом.

ЖЕРТВОДАВЦЯМ ЩИРО ДЯКУЄ ДИРЕКЦІЯ Пл. В-ва І РЕДАКЦІЯ "Пластового Шляху".

З В І Т

**про Залізний Фонд Пластового Видавництва ч. Інк. 425739 за
1980-1981-1982-1983-1984 роки.**

Сл. п. Осип і Дарія Бойчуни "Замість квітів на могили"	1,736.00	2,925.00	2,925.00	2,925.00
Св. Андрій Мицько "Замість квітів"		2,840.00	2,840.00	2,840.00
Сл. п. Софія-Іванна Харак "Замість квітів"	1,025.00	1,100.00	1,755.00	2,087.00
Сл. п. Ольга Цюк — "Замість квітів"	1,481.00	1,604.00	1,749.00	1,895.00
Пл. сен. Ярослав і Іванна Іванусіви		1,000.00	2,000.00	2,000.00
Улад Пластунів Сен-ів "Ялинна" — "Верховинки"		1,800.00	1,800.00	1,800.00
20 Кур. УСП-он "Лісові Мавки"		1,015.00	1,315.00	1,395.00
Пл. сен. Ярослава Ціханська			1,000.00	1,000.00
Пл. Станиця, Торонто			1,000.00	1,408.00
Збірні датки на Пл. В-во "Пл. Шлях" — лівідаційний Фонд	6,000.00	8,235.00	10,930.00	13,554.00
		14,000.00	14,000.00	14,000.00
Разом	9,486.00	16,490.00	41,314.00	44,496.00

"Залізний Фонд" Пл. В-ва започатковано 1965 року. До 1979 року було вписано 6,618.29 дол. На 31. 12. 1984 року "Залізний Фонд" Пл. В-ва вносить 46,485.00 дол. З цього бачимо, що у звітному часі за 5 років складено кругло 40,000.00 дол. на видання пл. журналів призначені тільки відсотки з цього фонду — приблизно 5,000.00 дол. за останній рік. У звітному часі "Залізний Фонд" збільшувався переважно на вісім тисяч доларів кожного року.

пл. сен. Андрій Харак
референт "Залізного Фонду"

ЗАЛІЗНИЙ ФОНД

на видання історії Пласту у пам'ять пл. сен. керн. Гени Кульчицького				
1982 Датки проголошені в "Свободі"			1,040.00	
Родина Гени Кульчицького			960.00	
Виміна американських доларів			512.00	
Відсотки			99.27	2,611.27
1983 пл. сен. Андрій Харак датон			65.00	
пл. сен. Ярослава Ціханська			100.00	
виміна			20.00	
відсотки			135.52	
пл. сен. Андрій Харак (датон)			37.80	2,969.59
1984 пл. сен. Іванна і Володимир Кучері, Дітройт)				
датон на фонд історії Пласту			1,044.36	
виміна			305.48	4,319.43

відсотки С.Д. ч. 119660	48.80	
відсотки С.Д. ч. 116824	257.45	4,625.68
1985 пл. сен. Андрій Харак (датон)	48.40	
пл. сен. Андрій Харак (датон)	65.00	
пл. сен. Фалина Кульчицька	2,000.00	
виміна на канадські долари	650.00	
відсотки Г.І.С. ч. 305082 за січень 1985	33.27	
відсотки Г.І.С. ч. 305082 від 1-7.2.1985	8.37	
Разом на 7-го лютого 1985		7,430.00

З М І С Т

РЕДАКЦІЙНА СТАТТЯ

В.С.: РІК 1985 — "РІК МОЛОДІ" — рін нових надій — — — — — 1

МИ І НАШ НАРОД

П. Саварин: Лінарі, СНВУ, Українці в Канаді — — — — — 3

В. Болюбаш: Переживання буття нації українськими дисидентами — 10

В. Соханівський: "Духовність українського народу" — — — — — 15

А. Фіголь: Великий влад Пласту в культурно-громадське життя — 21

ДО ДЖЕРЕЛ ПЛАСТУ

Старий Орел: Чи дискусія на тему мети Пласту є доцільна — — — 25

Ю. Пясецький (?): Пластун вірний Богові і Україні — — — — — 27

МИ І НАШЕ МИНУЛЕ

Адольф Гладилевич: Зенон Коссак — — — — — 31

А. Гладилевич: Наталя Бандера-Куцан — — — — — 32

ОГЛЯДИ І ПОГЛЯДИ

М. Див. : Із прицілом на... 2000-ий рін — — — — — 36

В. Соханівський: Відбулася перша сесія ПКТретього — — — — — 40

А. Фіголь: Лист до редактора "Америку" — д-р Б. Романенчуна — 43

МИ І НАШЕ ДОВКІЛЛЯ

Д-р Т. Самотулна: Біологічне та культурне самозбереження — — — 45

І. Франів: Згадаймо друзі — — — — — 51

ХРОНІКА

В. Соханівський: 80-річчя пл. сен. Андрія Харана — — — — — 52

ТРИБУНА МОЛОДИХ

Ст. пл. М. Лоза: Заклин до старшого пластуна — — — — — 55

XXX: Ідеологічний семінар — — — — — 56

Резолюції 12-го Заг. З'їзду УСП — — — — — 57

Ст. пл. З. Хабурський: Нема то як у Лісовій Шнолі — — — — — 58

ЛИСТУВАННЯ

Лист М. Ценна до Редактора "Пластового Шляху" — — — — — 62

Датки на прес-фонд "Пл. Шляху", на "Залізний Фонд" — — — — — 63